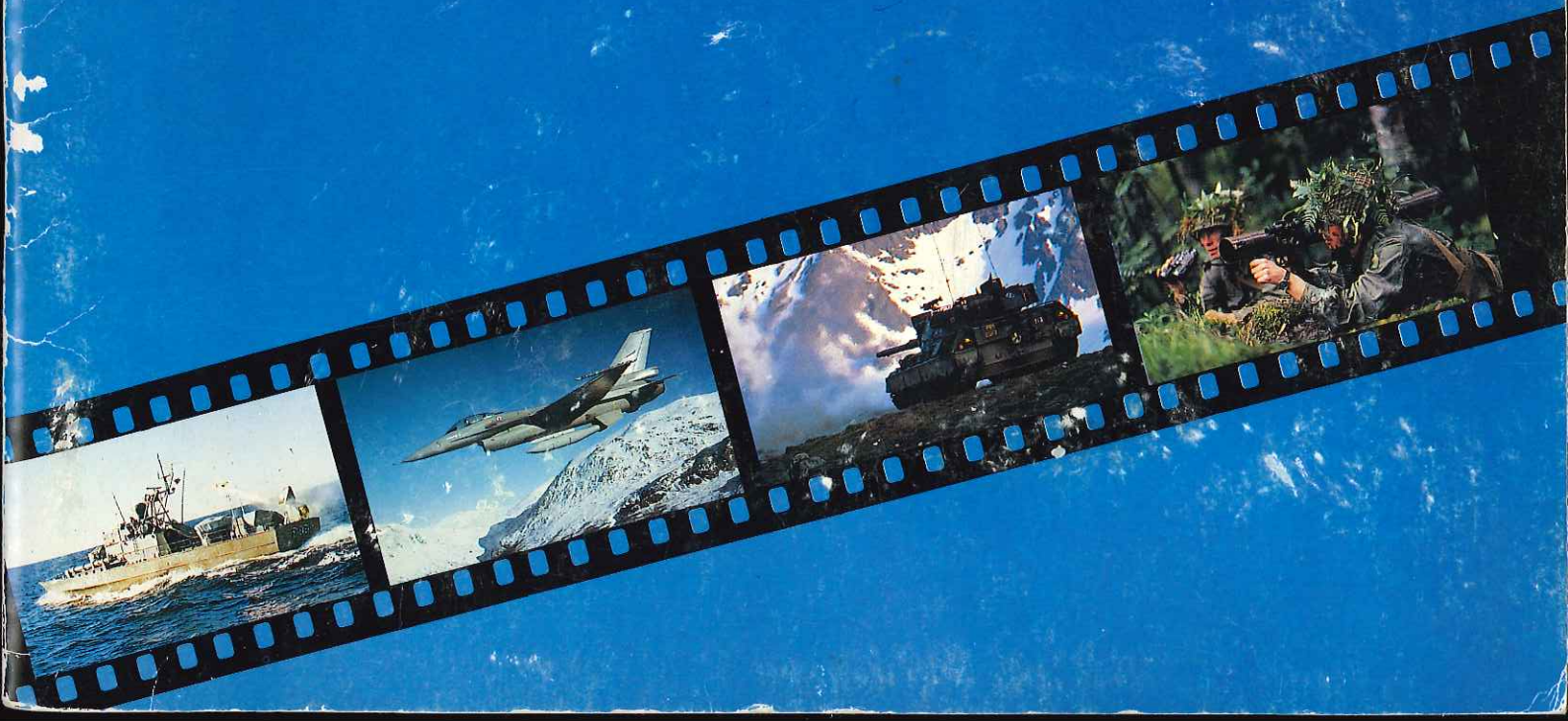

Unntatt fra offentligheten inntil 13. mars kl. 08.00

FORSVARSTUDIEN

UGRADERT VERSJON
Utgitt av Forsvarssjefen
Februar 1992

FORSVARSTUDIEN

1991

UGRADERT VERSJON
Utgitt av Forsvarssjefen
Februar 1992

INNHALDSFORTEGNELSE

FORSVARSSJEFENS FORORD	3
DEL I	4
FORSVARETS HOVEDOPPGAVER	4
ANALYSE AV FORSVARETS OPPGAVER OG HOVEDFUNKSJONER	5
FORSVARSSJEFENS GRUNNSYN OG PRIORITERINGER	7
SIKKERHETSPOLITISK UTVIKLING	8
MILITÆRTEKNOLOGISKE UTFORDRINGER OG KONSEKVENSER	8
FORUTSETNINGER OG RAMMEBETINGELSER	9
Alminnelig verneplikt	9
Totalforsvaret	10
ALLIANSETILKNYTNING	10
FORSVARETS ØKONOMI	10
Generelt	10
Driftsutgifter	11
Personell	11
NY KOMMANDOORDNING	11
STUDIENS ØKONOMISKE NIVÅER	12
DEL II	13
STRUKTUROVERSIKT OG RESSURSFORDELING	13
HÆREN	14
Struktur – middels ressursnivå	14
– Landforsvarets krigsorganisasjon	14
– Landforsvarets fredsorganisasjon	15
– Alternativ struktur – middels ressursnivå	18
Struktur – lavt ressursnivå	18
Alternativ struktur – lavt ressursnivå	19
Struktur – høyt ressursnivå	19

SJØFORSVARET	20
Struktur – middels ressursnivå	20
– Sjøforsvarets krigsorganisasjon	20
– Sjøforsvarets fredsorganisasjon	21
Alternativ struktur – middels ressursnivå	23
Struktur – lavt ressursnivå	23
Struktur – høyt ressursnivå	24
LUFTFORSVARET	25
Struktur – middels ressursnivå	25
– Luftforsvarets krigsorganisasjon	25
– Luftforsvarets fredsorganisasjon	26
Alternativ struktur – middels ressursnivå	28
Struktur – lavt ressursnivå	28
Struktur – høyt ressursnivå	29
HEIMEVERNET	30
Middels ressursnivå	30
Lavt ressursnivå	30
DEL III	31
STRIDSEVNE OG FORSVARSEVNE	31
Struktur – høyt ressursnivå	31
Struktur – middels ressursnivå	32
Alternativ struktur – middels ressursnivå	33
Struktur – lavt ressursnivå	34
FORSVARSSJEFENS ANBEFALING	36

FORSVARSSJEFENS FORORD

Forsvarsstudien av 1991 (FS 91) er en fagmilitær konsekvensutredning og gir ikke uttrykk for noen beslutninger. Den skal danne grunnlaget for viktige valg og prioriteringer angående Forsvarets utvikling de kommende årene. Arbeidet med FS 91 ble igangsatt høsten 1988. Målet for arbeidet var å komme frem til en optimal sammensetning av forsvarets krigs- og fredsorganisasjon for perioden 1995 - 2012. Norges fremtidige forsvarsbehov er analysert og vurdert. For i tillegg å få belyst konsekvensene ved forskjellige budsjettutviklinger har studien tatt utgangspunkt i tre ulike økonomiske ressursnivåer, konsekvensene fremkommer ved valg av nivå.

FS 91 uttrykker mine fagmilitære tilrådnin-
ger til Forsvarsministeren i forbindelse med Stortingsmelding om Hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet i tiden 1994-98 - den såkalte Langtidsmeldingen. Arbeidet med denne er igang og departementet er blitt orientert om FS 91 underveis.

FS 91 har også vært et viktig grunnlagsmateriale for Forsvarskommisjonen av 1990 (FK 90). Vurderinger og hovedresultater fra arbeidet med FS 91, med tilhørende analyser og delstudier, er fremlagt for FK 90 etter hvert som de har foreligget.

FS 91 vil virke styrende for Forsvarets interne langtidsplanlegging i den grad studiens anbefalinger er i samsvar med overordnede politiske vedtak. Det er et svært omfattende arbeid som ligger bak FS 91. I Forsvarets Overkommando er det utført omfattende grenvise- og faglige stabsstudier, mens Forsvarets Forskningsinstitutt har gjennomført en rekke analyser.

Studien varsler at nullvekstbudsjetter eller enda lavere ressurstildeling fører til et betydelig redusert forsvar.

Budsjettutviklingen vi er inne i vil redusere Forsvarets stridsevne til under et fagmilitært akseptabelt nivå. Dette har allerede tvunget oss til å treffe tiltak for å redusere våre styrker og derved stridsevnen.

Samtidig foretar våre allierte betydelige nedskjæringer i sine styrker. Derved minker også sannsynligheten for å få den allierte hjelp vi trenger i en krisesituasjon.

Totalt sett får dette en negativ virkning for vår forsvarsevne. Svekket forsvarsevne øker risikoen for at vi ikke vil bli i stand til å opprettholde nasjonens suverenitet og integritet. Det er landets politiske ledelse som fastsetter hvilken nasjonal sikkerhetsrisiko som kan aksepteres.

Ved alle økonomiske nivåer vil fredstidsvirksomheten bli lavere og derved behov for langt færre ansatte. Det fører til nedleggelser av en rekke avdelinger, og omorganisering slik at de som blir igjen blir i stand til å øve og forvalte et svekket mobiliseringsforsvar. Mange medarbeidere kan miste sin arbeidsplass i de nærmeste årene. Dette beklager jeg.

Distriktsarbeidsplasser må nedlegges med de lokalpolitiske og samfunnsøkonomiske implikasjoner dette medfører. I en fagmilitær konsekvensanalyse kan ikke de distriktpolitiske hensyn vektlegges.

Forsvarets stridsevne ved de strukturer som er beskrevet i Forsvarsstudien, er helt avhengig av at omorganiseringer og reduksjoner i freds-
virksomheten kan realiseres i henhold til forutsetningene.

Dersom det ikke vedtas omstillinger som beskrevet i studien, svekkes den stridsevne og forsvarsevne som er omtalt i studiens struktur-
eksempler.

Forsvarets overkommando, 21 februar 1992

Torolf Rejn
Admiral
Forsvarssjef

DEL I

FORSVARETS HOVEDOPPGAVER

**Stortinget har fastsatt følgende hovedoppgave for vårt Forsvar:
(Stortingsproposisjon nr 1 1991 - 1992)**

Forsvaret skal bidra til å forebygge krig og der-ved sikre freden i vår del av verden. Dertil skal Forsvaret beskytte handlefrihet overfor press og således være et virkemiddel for å hevde norske rettigheter og interesser.

Forsvaret er et viktig redskap i sikkerhetspolitikken.

Forsvarets utforming og egenskaper må være tilpasset de internasjonale politiske og militære rammebetingelser. På samme måte må de politiske rammer for norsk sikkerhetspolitikk være tilpasset de militære realiteter. Dette er et sammensatt forhold der den gjensidige tilpasning er avgjørende for sikkerhetspolitikken holdbarhet totalt sett. Også den militærteknologiske utvikling utgjør en sentral rammebetingelse for utformingen av det norske forsvaret.

Sett under ett må Forsvaret settes i stand til å:

- Yte sterkest mulig motstand mot enhver form for angrep.
- Hevde suverenitet over norsk område og raskt kunne avvise, begrense eller nedkjempe ulike former for krenkelser.

- Gjennomføre en effektiv overvåknings- og varslingsjeneste.
- Forsterke den stående beredskap i utsatte områder raskt og med hensiktsmessige midler.
- Legge forholdene best mulig til rette for mottak, beskyttelse, understøttelse og samvirke med allierte styrker i en krisesituasjon.
- Gi støtte til FN's fredsbevarende operasjoner ved å øremerke og øve spesielle beredskapsstyrker og på anmodning eventuelt avgi norske kontingenter.
- Bistå med myndighetsutøving i områder under norsk jurisdiksjon i form av kontroll og oppsyn med virksomheten på kontinentalsokkelen og i den økonomiske sone.

I tillegg har Forsvaret også som oppgave å gi en omfattende støtte til det sivile samfunn i fred som er forenlig med de øvrige oppgavene.

ANALYSE AV FORSVARETS OPPGAVER OG HOVEDFUNKSJONER

Oppgavene Forsvaret skal løse innebærer at vårt forsvar må være i stand til å utføre avgjørende militære funksjoner. Hver av disse stiller særlige krav til Forsvarets struktur og kapasitet. Funksjonene danner dermed utgangspunkt for å drøfte effektiviteten av ulike forsvarsstrukturer.

Dersom det norske forsvaret skal ha en troverdig evne til å løse de oppgavene Stortinget har fastsatt, må Forsvaret kunne utføre følgende hovedfunksjoner:

- * **Etterretning, strategisk overvåking og varsling.**
Forsvaret må ha kapasitet til å overvåke norsk land-, sjø- og luftterritorium samt tilstøtende områder. Videre må Forsvaret kunne innhente og evaluere informasjon om militære kapasiteter og aktiviteter, samt utviklingen i norsk interesseområde.
- * **Suverenitetshevdelse, episode- og krisehåndtering.**
Suverenitetshevdelse viser norsk vilje og evne til å håndheve nasjonale interesser. Dette krever egnede enheter til sjøs, til lands og i luften. En effektiv episode- og krisehåndtering forutsetter at visse av Forsvarets stridsmidler holdes innsatsklare i fred. Funksjonen krever et effektivt ledelsesapparat som kan styre og samordne enhetenes operasjoner.
- * **Bekjempe terrorvirksomhet og sabotasjeaksjoner.**
I fredstid vil Forsvaret støtte politiet i samsvarende med politiske vedtak. Under krigsforhold vil lokallandvern og heimevern være de vesentligste elementer i Forsvaret mot terrorisme og sabotasje.
- * **Fremskutt forsvar.**
Ethvert angrep på Norge bør i utgangspunktet møtes med militære styrker ved grensen.
- * **Mobilisering og fremføring av nasjonale forsterkninger.**
Norges utsatte beliggenhet, geografiske størrelse og ulik fordeling av en liten befolkning og ressurser på landsdelene, tilsier at forsvaret av landet er best tjent med et mobiliseringsforsvar. Dette krever oppsettende avdelinger. Lange og sårbare transportlinjer stiller store krav til transportsystemene og sikkerheten ved overføring av styrker. Sivile transportressurser brukes i størst mulig grad. Forsvaret må kunne etablere kontroll og sikring. Dette krever blant annet eskorte- og mineryddingskapasitet, luftforsvar/luftvern og lokale sikringsstyrker.
- * **Evne til å fange opp og stanse angripende styrker.**
Evne til å fange opp, stanse og til sist slå angripende styrker i ett eller flere hovedoperasjonsområder vil være avgjørende for forsvarskampen og opprettholdelse av norsk suverenitet ved et militært angrep. Dette krever koordinert innsats av alle forsvarsgrener etter et taktisk offensivt konsept på våre premisser. Angripende styrker må kunne kanaliseres til akser og områder som favoriserer våre styrker og vi må være i stand til å slå til når angriperen er mest sårbar. Et slikt konsept forutsetter moderne utrustede og godt øvede avdelinger i større enheter. Overvåking, oppklaring, mobilitet, beskyttelse og ildkraft er avgjørende kapasiteter som må bygges inn i Forsvarets anti-invasjonsstyrker.

* **Sjøinvasjonsforsvar.**

Norges lange kyst kan vanskelig forsvares i åpent hav med egne begrensede ressurser. Et angrep sjøveien kan trenge dypt inn i våre fjorder. Et sjøinvasjonsforsvar må bestå av flere elementer. Ubåter og raske overflatefartøy som kan utnytte kystens egenart, samt angrepsfly bør utgjøre den fremre forsvarslinje. Stasjonært eller mobilt kystartilleri samt minefelt og torpedobatterier bør kunne blokkere de viktigste angrepsaksene.

* **Luftforsvar.**

Militære og sivile mål over hele Norge kan bli angrepet med ulike typer luftstridsmidler. Et forsvar mot alle former for luftangrep er utenfor våre muligheter. Luftforsvarsstyrkene må derfor konsentreres til forsvar mot konvensjonelle luftstridsmidler av våre prioriterte områder. Jagerfly er det som først og fremst kan drive fremskutt luftforsvar. Jagerflyoperasjoner krever hensiktsmessige og sikre flystasjoner og et effektiv varslings- og kontrollsystem.

* **Motta og fremføre allierte forsterkninger.**

Et troverdig forsvar av norsk område over tid forutsetter betydelig alliert støtte. En forutsetning for allierte forsterkninger er at vi har hensiktsmessige og sikre mottaksanlegg. Avtalt vertslandstøtte må tilrettelegges og tynge utstyr bør forhåndslagres. Planer for transport og sikring av de allierte styrkene må foreligge og overføringene må øves i fred.

* **Gjenerobre tapte områder.**

Våre styrker må ha evne til å gjenerobre tapt område. Denne funksjon kan mest realistisk oppnås i samarbeid med betydelige allierte styrker.

* **Forsvar av bakre områder og nøkkelområder.**

Våre bakre områder og avgjørende ressurser vil trolig i en krig bli angrepet med avstandsleverte våpen og spesialstyrker.

Sikring og kontroll i bakre områder samt luft- og nærforsvar er svært omfattende oppgaver, og styrker til disse funksjoner må tildeles etter en streng prioritering.

* **Lede nasjonale og allierte styrker.**

Ledelse av moderne styrker krever materiell- og personellmessige ressurser som i hovedsak må være klart i fred. Norske kommandoledde må ha nødvendig kompetanse for å lede alliert støtte.

* **Etterforsyne egne og allierte styrker.**

Forsvarets forsyningstjeneste i krig er basert på totalforsvarskonseptet. I en tidlig fase av en krig, før samfunnet er omstilt, må Forsvaret ha et eget forsyningsapparat. Spesielt militært materiell må også ivaretas av Forsvarets forsyningstjeneste.

* **Delta i FN-operasjoner og multinasjonale styrker.**

Spesielle enheter i Forsvaret må øremerkes, øves og eventuelt avgis til FN-operasjoner. Norge har lenge deltatt i NATO's flernasjonale styrker. Den omlegging av NATO's strategi og styrkestruktur som nå pågår, legger økt vekt på flernasjonale styrker. Norsk deltagelse bør være på et moderat nivå.

* **Kystvakt.**

Det er naturlig at Forsvaret står for kystvaktopp gavene, men det bør være en klar forutsetning at materiell og personell også settes i stand til å løse krigsopp gaver. For å ivareta kystvaktopp gavene er det behov for en egnet organisasjon med god overvåkingstjeneste, egnede havgående fartøy og patruljefly.

* **Redningstjeneste, ulykkes- og katastrofeberedskap.**

Forsvaret er pålagt å drive redningstjeneste. Dette krever i første rekke helikoptre med stor rekkevidde og allværs-kapasitet. Forsvarets stående oppsetninger samt ledelsesapparat representerer også en verdifull ressur s som kan settes inn i visse ulykkes- og katastrofe-situasjoner.

FORSVARSSJEFENS GRUNNSYN OG PRIORITERINGER

I dag er forsvaret av vår nordligste landsdel prioritert i forhold til andre deler av landet. De nye trekkene i utviklingen og de militære kjennsgjeringene som foreligger, gjør at den videre forsvarsplanleggingen bør legge enda større relativ vekt på forsvaret av Nord-Norge. Denne prioriteringen må i nødvendig grad skje på bekostning av forsvaret av Sør-Norge. Midt-Norge kommer i en mellomstilling, avhengig av i hvor stor grad forsvaret i nord baseres på støtte utenfra.

Det er forbundet med stor risiko å tappe Sør-Norge for militære ressurser. Det er imidlertid en kjensgjerning at styrkereduksjonene i Sentral-Europa, og særlig de sovjetiske tilbake-trekningene fra Sentral-Europa, har redusert den militære trussel mot Sør-Norge. Den samme virkningen synes avtalene om tillitsskapende tiltak og konvensjonell nedrustning å ha hatt.

Forsvarets ambisjonsnivå i landsdelen – spesielt på Østlandet – influeres sterkt av landsdelens nasjonalstrategiske betydning.

Det er ønskelig at landsdelens viktigste sivile og militære ressurser, inkludert landets øverste ledelse, i rimelig grad sikres mot strategiske kupp, angrep fra spesialstyrker og luftangrep.

Selv om vi av åpenbare kapasitetsmessige årsaker ikke er i stand til å holde tilstrekkelige store fremskutte styrker, er det etter Forsvarssjefens vurderinger ønskelig å opprettholde stående beredskapselementer. Dette for at en potensiell angriper skal gjøres uttrykkelig klar over at den militære og politiske belastning begynner å løpe straks grensene krysses.

Han vil også vite at han dermed utløser forpliktelser fra Norges allierte.

Selv om det er et faktum at landsdelene vektlegges forskjellig i forsvarssammenheng, er det landet som helhet som skal forsvares.

En angriper skal vite at så langt det er mulig vil våre styrker møte et hvert angrep, uansett angrepsmetode og sted, med alle tilgjengelige midler. Ingen del av norsk territorium skal i utgangspunktet forutsettes overgitt.

Kong Harald under sin første inspeksjon av Hans Majestet Kongens garde.

SIKKERHETSPOLITISK UTVIKLING

Store politiske og militære endringer i løpet av kort tid har redusert risikoen for en storkrig i Europa. Muligheten for krigshandlinger i vårt område kan fortsatt ikke utelukkes, men sannsynligheten for et overraskende angrep på Norge er vesentlig mindre enn tidligere.

Det meste av tidligere Sovjetunionen er nå erstattet med Samveldet av Uavhengige Stater (SUS). Utviklingen innen SUS er høyst usikker, republikken Russland er den største og mektigste enkeltstat. Russland er samtidig Norges dominerende naboland, og vi må forholde oss til den kjennsgjerning at Russland trolig vil forbli en militær stormakt selv etter de pågående styrkereduksjonene er gjennomført.

Uansett internasjonal utvikling står det fast at Norge fortsatt vil befinne seg i et område med sterke stormaktsstrategiske interesser. Norges stilling bestemmes også av nærheten av de store baseanleggene på Kola og av vår dominerende plass i tilknytning til de nordlige havområdene.

Det er Forsvarsjefens vurdering at Norge på grunn av vår geografiske plassering kan bli trukket inn i enhver konflikt som berører stormaktsstrategiske interesser i nordlige farvann og tilstøtende områder. Effekten av avtalen om konvensjonelle styrkereduksjoner i Europa (CFE) og tillitsskapende tiltak (CSBM) synes å bli minst i nordområdene. CFE-avtalen åpner endog for at visse oppsetninger kan komme til å øke i antall og kvalitet.

Samtidig er det et faktum at de dominerende russiske sjøstyrkene i området foreløpig ikke er gjenstand for verken rustningskontroll eller inspeksjonsordninger. Overføring av sjøstridskrefter fra Svartehavsflåten er foretatt, og dette kan fortsette dersom forholdene mellom republikkene forblir anstrengt.

Samlet er det derfor flere trekk i utviklingen som tilsier at norsk område, særlig i den nordlige landsdelen, i fremtiden vil bli tillagt minst like stor militærstrategisk betydning som hittil.

MILITÆRTEKNOLOGISKE UTFORDRINGER OG KONSEKVENSER

Det vestlige militærteknologiske forspranget har skrumpet betraktelig inn de siste årene. Årsaken ligger i tidligere Sovjetunionens prioritering av militærteknologisk produksjon og Vestens økende handel og samarbeid med landene i Øst-Europa. Opphøret av den kalde krigen har foreløpig ikke resultert i merkbare reduksjoner innen russisk utvikling og produksjon av avansert militært materiell. Men det er grunn til å anta at økonomien de nærmeste årene vil bidra til å bremse ned den militærteknologiske utvikling. På den annen side er det grunn til å anta at erfaringene fra Gulfkrigen har stimulert russisk våpenteknologisk oppdatering og nyutvikling. De avtalene som hittil er inngått mellom Øst og Vest om rustnings-

kontroll og styrkereduksjoner, omfatter i hovedsak bare spørsmål om antall våpensystemer på begge sider. Kvalitet eller ytelsesnivå er ikke med, og CFE-avtalen medfører derfor at det eldste og minst moderne materiellet tas ut. På grunn av de tidligere militærteknologiske forskjellene gir dette størst utslag for de tidligere sovjetiske statene. Den teknologiske utviklingen går raskt, og fremtidens stridsmiljø vil bli intenst og dynamisk under alle vær- og lysforhold, med stor belastning for personell og materiell. En effektiv utnyttelse av moderne våpen krever grundig opplæring av personellet og regelmessige øvelser for at ledelsesapparatet skal mestre optimal utnyttelse av alle elementer i en eventuell krig.

FORUTSETNINGER OG RAMMEBETINGELSER

FS 91 forutsetter at vårt lands defensive nasjonale strategi og Forsvarets ikke-offensive karakter, fortsatt skal danne utgangspunkt for forsvarsplanleggingen.

ALMINNELIG VERNEPLIKT

Bare et system basert på alminnelig verneplikt gjør det mulig å mobilisere de personellressursene som må til for å gjøre vårt forsvar troverdig. FS 91 forutsetter at prinsippet om alminnelig verneplikt opprettholdes, men studien tar det ikke for gitt at Forsvaret i fremtiden vil være i stand til å utnytte vernepliktsmassen i samme grad som hittil. Det skyldes i første rekke ressursknapphet og de krav som må stilles til kvalitet fremfor kvantitet i fremtidens militære enheter.

En av de viktigste fagmilitære problemstillingene i tilknytning til den militære førstegangstjenesten, er kostnadene bundet med gjennomføringen av tjenesten. Førstegangstjenesten er en av de mest kostnadsdrivende faktorene i Forsvarets driftskostnader. Som eksempel kan nevnes at Hærens årlige behov for vernepliktige mannskaper i middels strukturer er beregnet til maksimalt **9.000**, mens den disponible vernepliktsmassen er på ca. **14.600** mann. Dette betyr et gjennomsnittlig årlig overskudd på ca **5.600** vernepliktige. Dersom en ikke finner en bedre balanse mellom mobiliseringsforsvarets behov og utdanningen av vernepliktige mannskaper, vil det bety at betydelige midler av stadig knappere budsjettammer vil gå med til å utdanne soldater som mobiliseringsforsvaret ikke har behov for.

Forsvarets overkommando har foreløpig vurdert tre modeller for gjennomføring av den militære førstegangstjenesten.

Felles for samtlige modeller er at Sjø- og Luftforsvaret får mannskaper etter behov, mens resten tas hånd om av Hæren. Unntatt er modell B, hvor overskuddet fritas for militær førstegangstjeneste.

Modell A:

12 måneders førstegangstjeneste med noe endret tjenestemønster. Full utnyttelse av den tjenestedyktige delen av årsklassen.

Modell B:

Som modell A, men gjennomsnittlig 5.500 tjenestedyktige fritas fra førstegangstjenesten i hver årsklasse. Enkelte kategorier utfører 9 måneders tjeneste i Sjø- og Luftforsvaret.

Modell C:

9 måneders førstegangstjeneste, men 4.500 i Hæren, 1.000 i Luftforsvaret og 3.200 i Sjøforsvaret utfører 12 måneders tjeneste.

3.300 utfører 6 måneders førstegangstjeneste for disponering i Heimevernet. Hele årsklassen innkalles og de som gjør mer enn 9 måneders tjeneste får ekstra økonomisk kompensasjon.

Som en oppsummering av verneplikten er det grunn til å peke på følgende viktige konklusjoner:

- Av de vurderte modellene for verneplikt anbefaler Forsvaret modell B.
- Å gi fritak til overskuddet av de tjenestedyktige gir den beste tilpasningen mellom drift og investering. En slik fritaksmodell gir også den beste stridsevnen.

Robot 70, rakettluftvern som benyttes i alle forsvarsgrener.

TOTALFORSVARET

Det er en forutsetning at det militære forsvar ved krise og i krig i størst mulig grad utnytter de sivile ressurser. Forsvaret kan dermed disponere sine egne ressurser til spesifikt militært materiell og forsyninger som ikke kan dekkes av sivile kilder.

FS 91 forutsetter dessuten at Forsvaret i fremtiden kan påregne omtrent den samme støtte fra Totalforsvaret som hittil. Herunder at det sivile samfunn på ulike nivåer gjennomfører de øvelser som er en forutsetning for at støtten skal være effektiv og troverdig.

ALLIANSETILKNYTNING

FS 91 forutsetter at forsvaret av Norge fortsatt skal bygge på alliansetilknytning til NATO og støtte fra allierte land. For vårt eget forsvar innebærer dette at vi kan nedprioritere visse styrkekomponenter som ellers inngår i en

balansert forsvarsmakt og i stedet bruke våre egne ressurser på områder der vårt bidrag teller mest.

En forutsetning for at vi kan basere vårt forsvar på allierte forsterkninger, er tilgjengelighet av nødvendig infrastruktur samt støtte og forsyningssystemer. Avdelinger som skal overføres raskt må også i nødvendig grad ha forhåndslagret forsyninger og materiell.

Allierte forsterkningsstyrker må øves jevnlig i å operere under norske forhold. Allierte og norske avdelinger har behov for samvirkeøvelser. Norske enheter må samøve med allierte enheter, blant annet for at norske offiserer og staber skal få erfaring i å lede allierte styrker. En slik kompetanse vil være en klar betingelse for at allierte nasjoner vil tillate sine styrker å underlegges kommando fra norske offiserer.

Reduksjoner i de allierte styrker kan medføre mindre tilgang på forsterkninger. Dette skaper større usikkerhet om vår forsvarsevne.

FORSVARETS ØKONOMI

GENERELT

Forsvarets struktur og virksomhet har i de senere år vært for stor i forhold til tildelte ressurser.

Struktur og virksomhet har dessuten ofte vært preget av hurtig iverksatte endringer som følge av tildels betydelige budsjettreduksjoner iverksatt på meget kort varsel.

Ved reduserte budsjetter og store bindinger på driftssiden, er det fare for at reduksjoner i hovedsak vil gå utover materiellinvesteringer. Det er derfor viktig snarest å få fastlagt en iang-siktig hovedkurs for disponering av begrensede økonomiske ressurser, basert på en optimal balanse mellom drift og investering. I en slik prosess er det vesentlig at driftsreducerende tiltak settes inn i tide for å sikre investeringsmidler.

Fire vesentlige faktorer kan komme til å bidra sterkt til kostnadsøkninger og dermed redusere budsjettens kjøpekraft:

- Krav til miljø- og standardhevinger som fordyrer virksomhet og investeringer, for eksempel ikke kompenserte lønns-, drifts- og miljøgifter.
- Teknologiske fordyrelser som fører til at teknisk avansert materiell får en kostnadsøkning mange ganger større enn den kompenserte prisstigning, for eksempel jagerfly, stridsvogner og ubåter.
- Nye oppgaver som samfunnet erfaringsmessig pålegger Forsvaret, for eksempel uforutsette FN-oppdrag.
- Distriktpolitiske og andre bindinger som vanskelig kan oppgis selv om økonomiske hensyn tilsier det, for eksempel opprettholdelse av aktiviteter og avvikling av vernepliktskøen.

DRIFTSUTGIFTER

Som en oppsummering av driftsandelen er det grunn til å peke på følgende viktige konklusjoner:

Strukturen på middels ressursnivå forutsetter meget betydelige reduksjoner av driftsutgiftene både i forsvarsgrenene og fellesandelen. Herunder også Forsvarets øverste ledelse, fellesinstitusjoner og forvaltninger.

Omlag 50% av materiellinvesteringsmidlene i denne strukturen er avhengig av nevnte driftsreduksjoner.

Manglende gjennomføring av driftsreduksjonene får direkte konsekvens for Forsvarets stridsevne. Enten gjennom redusert antall avdelinger, gjennom dårligere kvalitet eller begge deler.

Konsekvensene av å gjennomføre mindre omfattende driftsreduksjoner er vist gjennom den alternative struktur på middels nivå.

I lav struktur vil så mye som 80-90% av materiellinvesteringsmidlene være avhengig av driftsreduksjoner av omtrent samme eller noe større omfang enn i middels struktur.

På lavt ressursnivå er det ikke relevant å vurdere alternativer til de omfattende driftsreduksjonene som er beskrevet.

PERSONELL

Som en oppsummering av personelldelen i fredsstrukturen, er det grunn til å peke på følgende viktige konklusjoner:

Personellreduksjoner i størrelsesorden ca. **6.500** frem til år 2005 er nødvendig i middels struktur. I lav struktur er det nødvendig å redusere antall ansatte med ca **7.500** personer. Personellreduksjoner utgjør omlag 50% av de beregnede behov for reduksjon i driftsutgiftene. Reduksjonene er bare delvis gjennomførbare innenfor disponible personell-politiske virkemidler dersom en også skal ta hensyn til en rimelig grad av nyrekruttering.

Blant viktige hindre for å oppnå den nødvendig reduksjon av personelldelen av driftsutgiftene, er ordningen med ventelønn til sivile og at krigsskoleutdannelse gir rett til yrkestilsetting.

NY KOMMANDOORDNING

Det foregår nå en utvikling på en rekke områder som vil få konsekvenser for forsvarsystemet for ledelse, forvaltning og kommandoordning.

Blant annet er en ny kommandoordning i NATO under utvikling. I det norske forsvar er et resultatorientert økonomisystem under utvikling. Dessuten vil en fortsatt nedadgående tendens i Forsvarsbudsjettet kreve store endringer.

Følgende prinsipper og forutsetninger bør ligge til grunn for en endret kommando- og ledelsesstruktur:

Ved en ressurstilgang som er lavere enn middels nivå, må hele organisasjonen reduseres.

Ansvar og myndighet for operativ ledelse, styrkeproduksjon og forvaltning bør samles på en kommandolinje.

I krise, krig og under øvelser må koordinering av operasjoner med styrkekomponenter fra flere forsvarsgrener skje i et integrert hovedkvarter som fellesoperasjoner, eventuelt kombinerte operasjoner dersom allierte styrker deltar.

Det bør være en integrert kommando både i Nord-Norge og i Sør-Norge. Kommandoledene må være slik dimensjonert, både kompetanse- og kapasitetsmessig, at de fremstår som troverdige overfor våre allierte.

Kommandoordningen må være mest mulig lik i fred, krise og krig.

Ingen bør ha mer enn en foresatt sjef å forholde seg til.

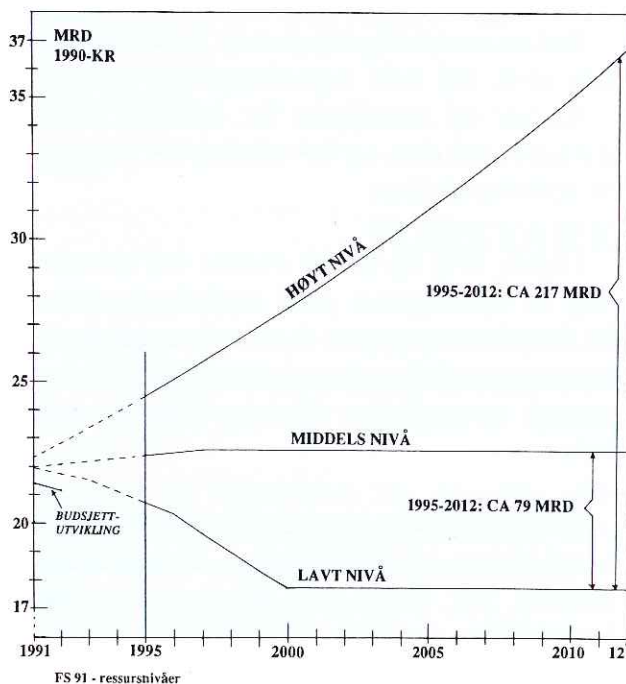
STUDIENS ØKONOMISKE NIVÅER

Det ressursmessige grunnlag for de analyser og studier FS 91 omfatter har sitt utgangspunkt i Stortingsmelding nr 54. Analysen er basert på det totale volum av drifts- og materiellinvesteringer på tre ulike nivåer: **Lavt-, middels- og høyt** ressursnivå og konsentrert om middels nivå. Nivåene er fundamentalt forskjellige og er ment å fange opp den store usikkerheten som knytter seg til ressurstildelingen til Forsvaret i planperioden.

1991 er brukt som basisår og kroneverdien for 1990 er brukt i beregningene.

Høyt nivå:

Det forutsettes 2,5 prosent volumvekst i perioden.

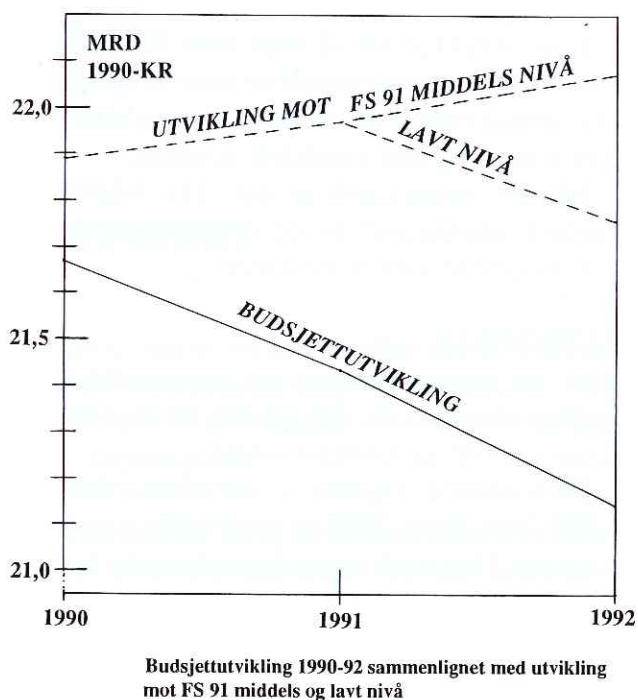
Middels nivå:

Det forutsettes null-vekst i perioden, samt spesiell dekning av kostnader til avvikling av vernepliktskøen.

Lavt nivå:

Frem til år 2000 forutsettes en etappevis volumreduksjon som bringer nivået ned på 80% av basis. For resten av perioden forutsettes nullvekst.

Beregningsmåten er relativt sammensatt. Nasjonale bygg- og anleggsinvesteringer er tatt med i grunnlaget, men ikke fordelt på forsvarsgrener og fellesledd. NATO-andelen av fellesfinansierte bygg- og anleggsinvesteringer er ikke tatt med.

DEL II

STRUKTUROVERSIKT OG RESSURSFORDELING

Strukturene lav, middels og høy er i FS 91 gitt en budsjettutvikling tilsvarende de definerte økonomiske nivåene. For middels struktur forutsettes driftsinnsparinger i Forsvaret på ca 63 mrd kroner i perioden 1990 - 2012 i forhold til driftsnivået i 1990. Forsvarsgrenenes andel av dette beløpet er ca 46 mrd kroner hvorav 5-6 mrd forutsettes spart innen 1995. For resten av perioden frem til 2012 må forsvarsgrenene spare ca 40 mrd kroner. På lavt nivå er driftsreduksjonene enda større.

Det er nødvendig med driftsinnsparinger i en slik størrelsesorden for å oppnå en akseptabel balanse mellom drift og investering. Eksempelvis vil lavt ressursnivå resultere i kun ca 20 mrd kroner til materiellinvesteringer i hele perioden dersom drifts- og aktivitetsnivået i 1990 fortsetter uendret.

Driftsinnsparinger i en slik størrelsesorden er kun mulig å gjennomføre dersom Forsvaret får disponere over nye personellpolitiske virkemidler og samtidig får anledning til å ta ut et stort overskudd av tjenestedyktig personell fra militær førstegangstjeneste.

Dersom Forsvaret ikke får slike virkemidler, kan driftsreduksjonene i forsvarsgrenene maksimalt bli ca 20 mrd kroner i perioden. Middels alternativ struktur baserer seg på disse forutsetningene.

Denne strukturen reduserer investeringene med ca. 23 mrd kroner sammenlignet med middels struktur og disse midlene overføres driften.

Tabellen viser ressursfordelingen i milliarder kroner på forsvarsgrenene og fellesinstitusjonene ved **høyt (H)**, **middels (M)**, **middels alternativt (M ALT)** og **lavt (L)** nivå i planperioden 1995 - 2012.

	H	M	M ALT	L
TOTALT RESSURSNIVÅ	534	396	396	317
Driftsred. 1990-2005	18	63	37	70
Herav i forsv.grenene	11	46	23	53
Driftsandel (Inkl FN, KV og Res)	56%	59%	65%	68%
HÆR + HV	175	115	122	90
- Drift	90	64	81	60
- Investeringer	85	51	41	30
SJØ	98	65	63	50
- Drift	55	39	43	37
- Investeringer	43	26	20	13
LUFT	107	90	85	75
- Drift	54	51	53	50
- Investeringer	53	39	32	25
FELLES	72	61	64	58
- Personellreduksjoner 93-05	10%	30%	20%	30%
- Drift	65	55	58	55
- Investeringer	7	6	6	3
FN - Driftsutgifter	6	6	6	6
KV - Driftsutgifter	11	8	8	6
B & A - Investeringer	45	38	38	29
RESERVE	20	13	10	3

HÆREN

STRUKTUR - MIDDELS RESSURSNIVÅ

Målsettingen er å oppnå en best mulig balansert nasjonal landmilitær stridsevne. Strukturen innebærer en hær som i antall avdelinger er vesentlig redusert i forhold til i dag. En kvalitativ forbedring vil begrense reduksjonen i stridsevnen, men det er på ingen måte funnet rom for å følge opp den militærteknologiske utvikling som forventes i planperioden.

LANDFORSVARETS KRIGSORGANISASJON

Den kvantitative styrkereduksjonen vil ligge på omlag 50 prosent sammenlignet med dagens krigsstruktur. En så omfattende reduksjon gjør det nødvendig med strenge prioriteringer både når det gjelder avdelinger og landsdeler. Felthæren planlegges organisert i en divisjon med en panser-, en mekanisert- og to motoriserte infanteribrigader, samt tre selvstendige brigader hvorav en panser-, en mekanisert og en motorisert infanteribrigade. I tillegg kommer 12 selvstendige feltbataljoner, 4 jegerbataljoner, 2 festningsbataljoner og endel elementer på kompaninivå.

Dette ressursnivået gir ikke rom for å holde samtlige brigader på samme materiellmessige og treningsmessige standard. Det vil derfor være nødvendig med en prioritering mellom brigadene.

For å oppnå en akseptabel operativ materiellkvalitet på de høyest prioriterte brigadene, vil det være nødvendig å skifte ut hovedmateriellet hvert 15 - 20 år.

Lavere prioriterte avdelinger vil med en slik løsning overta materiell som teknisk sett er fullt brukbart, men som vil kunne ha begrensninger med hensyn til operativ anvendelse.

Følgende utvikling planlegges for felthæren:

	<u>1992</u>	<u>2012</u>	<u>Merkn</u>
Divisjon	1	1	
Motoriserte inf.brig	10	3	2 selvst.
Mekaniserte brigader	3	2	1 selvst.
Panserbrigader	0	2	1 selvst.
Selvstendige felt Bn	28	12	
Selvstendige kp'er	52	5	
Jegerbataljoner	0	4	
Festningsbataljoner	0	2	

Følgende avdelinger i dagens krigsorganisasjon foreslås lagt ned:

Brig 1, Brig V, Brig 6 eller Brig 8, Brig 7, Brig 13, Brig 14, samtlige lokalvern bataljoner og lokalvernkompanier, 7 105 mm feltartilleribataljoner og 3 selvstendige stridsvogneskadroner.

De avdelingene som legges ned tas snarest mulig ut av investerings- og repetisjonsøvingsprogrammet. Materiellet fra disse avdelingene utnyttes optimalt til å fylle opp de avdelingene som skal bestå og videreutvikles.

Støtte- og forsyningsavdelinger

Den nye strukturen gjør det nødvendig med en betydelig reduksjon av de lokale støtte- og forsyningsavdelingene utenfor divisjons- og brigaderammen. De bilaterale avtaler med andre NATO-land om å stille vertslandsstøtteavdelinger opprettholdes.

Regional og lokal organisasjon

Hærens kommandoorganisasjon i krig vil på middels nivå bestå av en divisjonskommando, distriktskommandoer og lokale kommandoledd.

Divisjonskommandoens oppgave er å lede strid med flere nasjonale og allierte brigader. Strukturen gir rom for en slik kommando.

I utgangspunktet vil denne være lokalisert til Troms, men dersom den sikkerhetspolitiske situasjon og de militære forutsetninger skulle endre seg, kan divisjonen overføres til andre landsdeler.

Distriktskommandoene vil utgjøre et fastpunkt både i krig og fred, mens de nye territoriale regimentene vil utgjøre de lokale kommandoled. Disse skal ivareta den lokale ledelse av territoriale styrker samt ivareta kontakt med sivile ledd i totalforsvaret.

Personell

Personellbehovet i krigsorganisasjonen vil på middels ressurnivå bli redusert med omlag 50% på grunn av reduksjonen i antall avdelinger. Følgende utvikling planlegges:

	1992	2012	Reduksjon
Befal	32 000	19 200	12 800
Menige	153 000	74 000	79 000
Sum	185 000	93 200	91 800

Materiell

Strukturen skal utnytte de investeringene som delvis har funnet sted og som skal foretas i første halvdel av 90-årene. Dette gjelder et stort antall beltevogner, lastebiler og feltvogner, stridsvogner samt investeringer på luftvern-, ingeniør- og sambandssiden. Landforsvarets materiell vil bestå av en forholdsvis jevn fordeling mellom eldre materiell, modernisert materiell og nytt materiell.

I strukturen er det satt av 51 mrd til investeringer for hele planperioden.

Hovedinvesteringsprosjektene i 1995 - 2012 vil være panservern ca 2,7 mrd, felthaubitsere ca 3,5 mrd, flerrørs rakettkastere og bakke-til-luft-missiler ca 5,3 mrd, middelstunge stridsvogner ca 4,2 mrd, stormpanservogner ca 3,4 mrd, spesialkjøretøyer for manøverbrigadene

ca 4,5 mrd, ammunisjon ca 9,7 mrd, samband ca 1,7 mrd og annen enkeltmannsutrustning (håndvåpen, vernedrakter og vernemasker, kamuflasje, mørke-utrustning mm) for ca 16 mrd kroner.

LANDFORSVARETS FREDSORGANISASJON

Antallet distriktskommandoer (DK-er) reduseres fra 5 til 4 tidlig i planperioden, men kan bli ytterligere redusert. Lokalisering og dimensjonering skal vurderes nærmere.

Distriktskommandoenes rolle i styrkeproduksjon og forvaltning vurderes utvidet.

Under DK-nivået vil dagens Forsvarsdistrikt/Landforsvar (FDI/LF) og de oppsettende enheter bli slått sammen til inntil 15 territoriale regimenter.

Disse er:

Østfold regiment	Fredrikstad
Akershus regiment	Ullensaker
Øst-Oppland regiment	Elverum
Vest-Oppland regiment	Hønefoss
Telemark regiment	Kongsberg
Agder regiment	Kristiansand
Rogaland regiment	Sandnes/Stavanger
Bergenhus regiment	Bergen
Møre regiment	Åndalsnes
Sør-Trøndelag regiment	Trondheim
Nord-Trøndelag regiment	Steinkjer
Sør-Hålogaland regiment	Mosjøen
Nord-Hålogaland regiment	Elvegårdsmoen
Troms regiment	Indre Troms
Finnmark regiment	Porsangmoen

Regimentene vil ha oppgaver innenfor operativ planlegging, totalforsvarsplanlegging, mobiliseringsplanlegging, oppsetting og repetisjonsøvelser. Regimentene vil dimensjoneres i henhold til de oppgaver som pålegges det enkelte av disse. Antall territoriale regimenter vurderes.

Som en følge av denne omorganisering nedlegges samtlige oppsettende avdelinger, landforsvar og forsvarsdistrikter.

Disse nedleggelse gir rom for betydelige innsparinger av antall fast ansatt personell, samtidig som det utgjør ressursgrunnlaget for de nye territoriale regimentene.

Nedleggelse (Må sees i sammenheng med Hærens nye territoriale organisasjon og våpenvis kompetansesentra). Følgende nedleggelse vil være aktuelle innen år 2000:

- FDI 6/IR 6	Hønefoss
- Altabataljonen	Alta
- Varangerbataljonen	Tana
- Nordenfjeldske dragonregiment	Rinnleiret
- Artilleriregiment nr 1	Fredrikstad
- Artilleriregiment nr 2	Haslemoen
- Artilleriregiment nr 3	Trondheim
- Artilleriregiment nr 6	Narvik
- Trøndelag IngBn	Trondheim
- FDI 1/IR 1	Fredrikstad
- FDI 3/IR 3	Kongsberg
- FDI 4/IR 4	Ullensaker
- FDI 5/IR 5	Elverum
- FDI 7/IR 7	Kristiansand
- FDI 8/IR 8	Stavanger
- FDI 9/IR 9	Bergen
- FDI 10/IR 10	Voss
- FDI 11/IR 11	Molde
- FDI 12/IR 12	Trondheim
- FDI 13/IR 13	Steinkjer
- SHLF/IR 14	Mosjøen
- NHLF/IR 16	Narvik/Elvegårdsmoen
- Troms landforsvar	Heggelia
- Finnmark landforsvar	Alta
- Hålogaland San Bn	Harstad
- Hålogaland SbBn	Harstad
- Hålogaland IngBn	Setermoen
- Trøndelag SbBn	Trondheim
- Sørlandet støtteregiment	Kristiansand
- Intendanturregimentet	Ullensaker
- Transportregimentet	Mysen
- Forsyningsregiment nr 3	Kristiansand
- Forsyningsregiment nr 4	Voss
- Forsyningsregiment nr 5	Trondheim
- Forsyningsregiment nr 6	Setermoen

Våpenvis kompetansesentra:

Alle Hærens våpen og troppearter skal ha sitt kompetansesenter hvor våpenskolene er basis.

Kompetansesentrene vil ha ansvaret for våpenets taktiske og tekniske utvikling, grunnleggende befalsutdanning, rekruttutdanning og oppsettende virksomhet. Den siste oppgaven vil gradvis falle bort og overtas av de territoriale regimentene, DK'ene og vernepliktsverket.

Våpensentrene er:

Infanteriet - Øst-Oppland regiment	Elverum
Kavaleriet - Søndenfjeldske dragonregiment	Trandum
Luftvernartilleriet - Østfold regiment	Fredrikstad
Feltartilleriet - Artilleriregimentet	Haslemoen
Ingeniørvåpenet - Vest-Oppland regiment	Hønefoss
Hærens Samband - Sambandsregimentet	Lillehammer
Hærens transportkorps/Hærens intendantur - Trenregimentet	Ullensaker
Hærens våpentekniske korps - Våpenteknisk regiment	Helgelandsmoen
Hærens sanitet - Sanitetsregimentet	Lahaugmoen

Utdanning, skoler og styrkeproduksjon

Mannskapsutdannelse og grunnleggende befalsutdannelse foregår i dag ved 28 utdanningsavdelinger over det meste av landet.

De styrende prinsippene for den nødvendige rasjonaliseringen vil være:

- Færrest mulig utdanningssteder med hovedsaklig en avdeling i sør og en i nord for hvert våpen/troppearter.
- Kortest mulig avstand mellom avdelingene og de forskjellige våpengrenene for å øke muligheten for samvirke og samtidig redusere utdanningskostnadene.
- Legge forholdene tilrette for et eventuelt gjennomgående tjenestemønster.

Både kapasitetsbehov og økonomiske beregninger tilsier at flere utdanningsavdelinger snarest bør nedlegges. Alle våpengrener, med unntak av Infanteriet og Hærens Samband, vil relativt tidlig kunne nå målsettingen om en avdeling i nord og en i sør.

Infanteriets produksjonsbehov til strukturen kan reduseres fra dagens 14 avdelinger til 4 – 6 i sør og 2 i nord. Dette betyr nedleggelse av to av Infanteriets tre øvingsavdelinger i Sør-Norge innen 1996. En av disse garnisonene kan benyttes til å samle Intendanturregimentet, Transportregimentet og Hærens Transportkorps Skole og Øvingsavdeling (HTKSØ) i et samlet kompetansesenter for det fremtidige trenregimentet.

Virksomheten i Finnmark reduseres ved at Garnisonen i Sør-Varanger (GSV) reduseres til et grensevaktkompani og Garnisonen i Porsanger (GP) blir utdanningssenter for jegeravdelingene i Infanteriet. Grenseavdelingen i Øst-Finnmark forutsettes stasjonert ut fra GP.

Brigaden i Nord-Norge opprettholdes som en skolebrigade, men størrelsen vil i større grad bestemmes av strukturens produksjonsbehov enn av beredskapsmessige hensyn. I første omgang fører dette til at bataljonen i Åsegarden ved Harstad legges ned og at alle brigadens øvrige avdelinger reduseres betydelig. Under gitte forutsetninger kan man komme i en valg-situasjon hvorvidt den fredsmessige utdanning av Hærens soldater skal foregå i Sør- eller Nord-Norge.

Ved Infanteriets-, Kavaleriets- og Artilleriets våpensenter opprettholdes en avdeling på kompanis størrelse. Hærens jegerskole opprettholdes.

To av Infanteriets tre befalsskoler, Befalsskolen for Infanteriet i Nord-Norge (BSIN) og Befalsskolen for Infanteriet i Trøndelag (BSIT) legges ned.

Krigsskolen i Kristiansand legges ned og all krigsskoleutdannelse samles i en skole i Oslo.

Stabsskolen og forvaltningsskolen opprettholdes, men virksomheten tilpasses behovet.

Personell

Strukturen forutsetter en strukturtilpasset utnyttelse av vernepliktsmassen. Dette innebærer at et betydelig antall vernepliktige fritas, eventuelt får en vesentlig kortere førstegangstjeneste. Årsverkforbruket i Hæren må reduseres med 2700 årsverk innen 2004. Av dette er 1450 befal og 1250 sivile, en reduksjon på 30%. En reduksjon i denne størrelsesorden er ikke mulig å gjennomføre med dagens virkemidler og naturlig avgang.

Konsekvenser for fredsdriften

Driftsutgiftene må reduseres med 25–30% for å oppnå balanse mellom driftsutgifter og investeringer. En slik driftsreduksjon kan bare oppnås ved at fredsdriften i hovedsak samles i Troms og på Østlandet.

Følgende nedleggelse planlegges frem mot år 2000:

– IØ 3	Steinkjer
– IØ 1	Sessvollmoen
– Arsenalet på Vestlandet	Voss
– Arsenalet på Hauer seter	Hauer seter
– Høybuktmoen	Kirkenes
– Bn 3/Brig N	Åsegarden ved Harstad
– DKS/DKV	Kristiansand/Bergen
– Krigsskolen Gimlemoen	Kristiansand
– Steinkjer tekniske verksted	Steinkjer
– Soma tekniske verksted	Sola
– Befalsskolen for inf. i Tr.lag	Trondheim
– Setnesmoen tekniske verksted	Åndalsnes
– Voss tekniske verksted	Voss
– Befalsskolen for inf. i N.N	Harstad
– Troms militære sykehus	Setermoen
– Forsvarets musikk	
– Rakkestad tekniske verksted	Rakkestad
– Årnes tekniske verksted	Årnes
– Hærens trsp. skole og øv-avd	Sandnes

I tillegg til ovennevnte nedleggelse, planlegges det reduksjoner ved de fleste gjenværende avdelinger. Omfanget av reduksjonene varierer mellom 20 og 70%.

ALTERNATIV STRUKTUR - MIDDELS RESSURSNIVÅ

Krigsorganisasjonen vil bestå av 1 divisjon, 5 brigader, 12 selvstendige feltbataljoner, 5 selvstendige kompanier, 4 jegerbataljoner og 2 festningsbataljoner. Forskjellen fra organisasjonen på middels nivå er 2 brigader færre.

Styrkestrukturen baseres på at Hæren, ut over eget behov, utdanner overskuddet av vernepliktige. Dette gir seg utslag i betydelig mindre midler til investeringer, 41 mrd mot 51 mrd på middels nivå. Strukturen bygger dessuten på at reduksjonene av fast personell kan gjennomføres med dagens virkemidler.

De viktigste investeringene vil være:

Panservernvåpen ca 2 mrd, stridsvogner ca 2,8 mrd, stormpanservogner ca 2,4 mrd, felt-
haubitsere ca 2,6 mrd, luftvern ca 3 mrd, ammunisjon ca 8 mrd, samband ca 1,1 mrd, samt enkeltmannsutrustning og avdelingsutstyr osv ca 16,8 mrd.

Personellreduksjonene i krigsoppsetningen vil til sammen være på 104.900 mann, en reduksjon fra dagens struktur på 57%. Av disse er 89.500 menige og 15.400 befal.

De samlede personellreduksjonene i fredsorganisasjonen vil være 1.300 stillinger, 700 befal og 600 sivile.

Fredsmessige konsekvenser

Strukturen vil gi et øket omfang av utdanningsvirksomheten i Hæren i forhold til middels nivå. Hvor mye større den vil bli avhenger av hvilken utdanningsmodell den overskytende del av årsklassene vil få.

En enda sterkere konsentrasjon av Hærens utdanningsvirksomhet for felthæren aktualiseres.

Generelt planlegges de samme nedleggelse og organisasjonsendringer som for middels nivå.

STRUKTUR - LAVT RESSURSNIVÅ

Strukturen er betydelig redusert i forhold til middels nivå. Den er utformet i klar erkjennelse av at det ikke vil være tilstrekkelig nasjonal landmilitær kampkraft til et selvstendig invasjonforsvar i noen enkelt landsdel. Strukturen fører til en sterk prioritering av hovedoperasjonsområdet i Nord-Norge. Divisjonskonseptet beholdes blant annet for å opprettholde nasjonal kompetanse til å lede operasjoner på divisjonsnivå, men også fordi dette gir den beste stridsevnen.

Betydelige mengder av allerede anskaffet moderne materiell vil ikke kunne settes opp i avdelingene fordi dette vil føre til for store driftsutgifter. Derfor vil en få en betydelig krigsreserve inntil den tekniske levealderen for dette utstyr overskrides. Investeringsrammen er på 30 mrd.

Krigsorganisasjonen på dette nivået reduseres fra 185 000 til 74 000, 13 800 befal og 60 000 menige.

Felthæren vil bestå av 1 divisjon, 3 brigader, 20 selvstendige feltbataljoner, 5 selvstendige kompanier, 3 jegerbataljoner og 2 festningsbataljoner.

Fredsmessige konsekvenser

Fredsorganisasjonen reduseres med tilsammen 3 100 stillinger, 1 750 befal og 1 350 sivile. Dette er en reduksjon på 33%. En slik innsparring er ikke mulig å oppnå med dagens virkemidler.

Strukturen utnytter bare en meget begrenset del av vernepliktsmassen.

Strukturen forutsetter noe høyere reduksjoner av fast personell enn på middels nivå, men ikke i en størrelsesorden som skaper nye problemer ved en eventuell gjennomføring. En ytterligere reduksjon av utdanningssteder i forhold til middels ressursramme er uunngåelig. Det er umulig å gjennomføre full utnyttelse av årsklassene uten å akseptere vesentlige ekstrakostnader. Det er ikke midler til å utruste og sette disse opp i militære avdelinger.

ALTERNATIV STRUKTUR - LAVT RESSURSNIVÅ

Den hærstrukturen som er beskrevet for lavt ressursnivå er en meget omfattende kvantitativ reduksjon av Hæren. Ved en annen bruk av investeringsmidlene kan en få til andre løsninger innenfor samme økonomiske ramme, derfor en egen alternativ struktur på lavt ressursnivå.

Struktur

Dersom en velger å ikke etablere en divisjon, kan det frigjøres midler til en selvstendig mekanisert brigade i tillegg til at de tre divisjonsbrigadene bygges opp til selvstendige brigader. På denne måten vil en bli stående igjen med en felthær bestående av en divisjonskommando uten vesentlige divisjonstropper, fire selvstendige brigader samt 25 - 30 selvstendige feltbataljoner. I en slik struktur vil det ikke være rom for å anskaffe luftvern med middels rekkevidde og rakettartilleri, som til sammen representerer en nyinvestering på 3,8 mrd. Men det vil under ingen omstendighet bli rom for like mye som når dette var organisert i en mer enhetlig divisjonsorganisasjon.

Konsekvenser

En slik struktur vil bli noe større rent kvantitativt, men kvaliteten blir langt lavere enn beskrevet på lavt nivå.

Ved å gå bort fra divisjonskonseptet mister en ikke bare den operative landmilitære kompetanse, men også Hærens evne til å bekjempe en lufttrussel ut over kort rekkevidde i lav høyde. Artillerikapasiteten vil også bli vesentlig redusert. Dette er begge kapasiteter som er av vesentlig betydning for et stridsutfall.

Vurderinger av kampkraft og operativ kapasitet tilsier at den beste utnyttelsen av ressursene er å beholde divisjonskonseptet også på dette nivå.

STRUKTUR - HØYT RESSURSNIVÅ

Krigsorganisasjonen vil bestå av 2 divisjoner, 12 brigader, 12 selvstendige feltbataljoner, 5 selvstendige kompanier, 4 jegerbataljoner og 2 festningsbataljoner.

Styrkestrukturen på høyt ressursnivå er noe mindre enn dagens nivå, men bedre kvalitet vil gjøre felthæren i stand til å møte fremtidens utfordringer på en bedre måte.

Strukturen gir rom for betydelige investeringer samtidig som størrelsen på felthæren opprettholdes tilnærmet på dagens nivå.

Strukturen gir også en vesentlig større seighet, fleksibilitet og handlefrihet. Den gir rom for en strategisk reserve av landstridskrefter og danner grunnlag for å etablere et invasjonforsvar i en landsdel til.

Personellreduksjonene i krigsorganisasjonen er på 39 500 mann - 4 500 befal og 35 000 menige.

Fredsmessige konsekvenser

Selv om personellreduksjonen er liten i fredsorganisasjonen, er det nødvendig med en slanking for å skape rom for en krigsorganisasjon tilnærmet dagens størrelse. Til sammen er fredsreduksjonen på 700 stillinger, 500 befal og 200 sivile.

Heller ikke i denne strukturen er det nødvendig å utnytte hele vernepliktsmassen, men overskuddet blir betydelig redusert.

Hvilke nedleggelse eller reduksjoner som kan gjennomføres, må vurderes.

Fredsorganisasjonen blir imidlertid større enn på middels nivå.

SJØFORSVARET

STRUKTUR - MIDDELS RESSURSNIVÅ

Målsettingen er å opprettholde et balansert, kvalitativt og bredt sammensatt sjøforsvar som er i stand til å løse sin del av Forsvarets oppgaver. Strukturen tilsier fortsatt allianseavhengighet.

SJØFORSVARETS KRIGSORGANISASJON

Krigsorganisasjonen består av elementer for overvåking, antisjøinvasjon og beskyttelse av forsyningslinjene.

Krigsorganisasjonens utvikling vil bære preg av at eldre materiell må fases ut uten at det er økonomisk rom for erstatninger. Dette gjelder i første rekke eks.tysk materiell i Kystartilleriet og de gjenværende fartøyene fra Flåteplanen av 1960. Noen fornyelser som nye 120 mm kanonfort, undervannsbåter (UVB'er) og minemottiltaksfartøyer er imidlertid under innføring. Mens Kystartilleriet og missiltorpedobåt (MTB)-våpenet blir vesentlig redusert i størrelse, er ressurser tilført overvåking og beskyttelse av forsyningslinjene. I Kystartilleriet representerer nye kanonfort, lette missilbatterier, torpedobatterier og minefelt nyinvesteringene. Likevel vil store områder på kysten og en rekke viktige havner ligge ubeskyttet og uten permanent forsvar mot invasjon fra sjøen.

Følgende utvikling forventes for **Sjøinvasjonsforsvaret**:

	1992	2012	Merknad
UVB'er	12	10	4 Nye
MTB'er	30	26	12 Nye
Mineleggere	2	2	Oppdatering
Landg.fartøy	5	5	Oppdatering
Kanonfort	29	14	20 nedlegges 5 nye, 6 oppdat
Lette missilbtt.	0	12	Nye
Torpedobtt.	5	5	4 oppdat, 1 nytt
Kontr. minefelt	7	7	6 oppdat. 1 nytt

Strukturen for **beskyttelse av forsyningslinjene** viderefører evnen til å begrense fiendtlige ubåtoperasjoner i våre farvann og bedrer evnen til å redusere effekten av fiendtlig minelegging. Det planlegges med anskaffelse av nye systemer for undervannsforsvar. Det skal også anskaffes nye systemer mot dypvannsminer.

Følgende utvikling forventes for denne strukturen:

	1992	2012	Merknader
Eskortefartøy	7	8	8 Nye
Mineryddere	9	9	Oppdatering
Minedykkertrp.	5	5	3 på mob
Marinejegerlag	2	2	1 på mob

Antall rekvirerte fartøyer til hjelpeeskorte- og minesveipertjeneste opprettholdes. Kystvaktfartøyene vil i krig fungere som hjelpeeskortefartøyer. Det planlegges å bygge tre nye kystvaktfartøyer tidlig i perioden, men disse forutsettes anskaffet utenfor Sjøforsvarets ramme.

Regional organisering

Dagens regionale organisasjon med 8 sjøforsvarsdistrikter nedlegges i sin nåværende form og erstattes med 5 sjøforsvarsregioner. Baseorganisasjonen beholdes som nå med orlogsstasjonene Karljohansvern, Haakonssvern, Ramsund og Olavssvern, og marinebasene Marvika og Ulsnes samt Sortland Kystvaktstasjon. Antall stillinger i den nye organisasjonen blir halvert i forhold til de tidligere sjøforsvarsdistrikter.

Innsparingen er forutsatt fullført innen år 2000. Videre arbeid med dette kan resultere i overgang til en tilpasset stasjons- og baseorganisasjon i takt med utfasing av eldre vedlikeholdskrevende materiell.

Stasjonene for avmagnetisering og kontroll av fartøyer på Aamøy og Haakonssvern opprettholdes.

Bygging av en ny stasjon på Hysnes igangsettes først i perioden og ytterligere 2 stasjoner er planlagt.

Kontroll med skipsfarten

Organisasjonen opprettholdes på mobstatus, men krever jevnlig øvelser. Den omfatter om lag 400 befal og 200 menige.

Personell

Færre stridsmidler gjør at personellbehovet i krigsorganisasjonen reduseres med 20%. Dette betyr en reduksjon på ca 1700 befal og sivile og ca 4000 menige.

Materiell

For å opprettholde et funksjonsdyktig Sjøforsvar er det nødvendig både å erstatte materiell som når slutten av sin tekniske levealder i perioden, og å oppdatere en del utstyr som skal beholdes. Materiellinvesteringene er planlagt til totalt 26 milliarder 1990-kroner, hvorav hovedinvesteringene fordeler seg som følger:

UVB ca 4 mrd, MTB ca 3,5 mrd, KA ca 4 mrd og eskortefartøyer ca 11 mrd.

SJØFORSVARETS FREDSORGANISASJON

Fredsorganisasjonen skal tilpasses krigsorganisasjonen, noe som betyr reduksjoner både ved stående enheter, skoler og øvingsfort. Målet for Marinen er å ha 80 prosent av fartøyene under kommando med differensiert bemanning. Dette skal ivareta styrkeproduksjonen til krigsoppsetningene.

Kystartilleriet vil ha sine stående enheter ved øvingsfortene. De øvrige fortene legges på mobiliseringsstatus og gis kadrebemanning for å ivarta enklere vedlikehold og mobforberedelser.

Kystvakten opprettholder aktiviteten som i dag.

Sjøforsvarets forsyningskommando

Sjøforsvarets forsyningskommando (SFK) vil i hovedsak ivareta dagens oppgaver og bestå som forsvarsgrenens sentrale tekniske kompetansesenter. SFK vil fortsatt ha ansvaret for anskaffelse av nytt materiell og vedlikehold av de store materiellkomponentene. Som følge av

reduksjoner i antall stridsmidler, vil forbruket av ressurser til vedlikehold bli mindre.

Sjøforsvaret går dessuten over fra rutinemessig, periodisk vedlikehold til tilstandsbasert vedlikehold for ytterligere å redusere driftskostnadene.

Rekruttskoler

Dagens rekruttskole for Marinen og de to for Kystartilleriet på Odderøya og Hysnes foreslås samlet i en ny rekruttskole for hele Sjøforsvaret. Skolen planlegges lagt til Madlamoen.

Befalsskoler

Befalsskolen for Marinen i Horten og befalsskolen for Kystartilleriet på Oscarsborg opprettholdes, men elevtallet reduseres i samsvar med endringer i krigsstrukturen.

Flytting av befalsskolen for Marinen kan bli vurdert.

Sjøkrigsskolen

Sjøkrigsskolen i Bergen opprettholdes. Det legges opp til mulighet for gjennomgående utdanning direkte fra befalsskole.

KNM Tordenskjold

Skolesenteret på Haakonsværn opprettholdes som et sentralt operativt kompetansesenter. Det vurderes å samle all brukerutdanning til Haakonsværn.

Sjøforsvarets maskin- og elektroskole

Vurderes flyttet fra Horten til Haakonsværn.

Ula-klassen er Sjøforsvarets primære undervannsbåt for de neste 20 årene.

Skyteskolen for Kystartilleriet

Det kan bli aktuelt å flytte skolen fra Kristiansand i forbindelse med omorganiseringen av Sjøforsvarets regionale organisasjon.

Andre skoler

Sjøforsvarets stabsskole i Oslo, UVB-skolen, Dykker- og Froskemannsskolen på Haakonvern og Forsvarets Hundeskole i Drøbak opprettholdes.

Øvingsfort

Følgende øvingsfort planlegges videreført eller opprettet:

Rødbergodden	: For 155 mm kanonbatterier
Nes	: For 120 mm kanonbatterier
Bolærne	: For 75 mm kanonbatterier
Hysnes med Kråkvåg	: For luftvern, nærforsvar og lette missilbatterier.
Herdla	: For kontrollerbare minefelt og torpedobatt.

Personell

Struktur- og organisasjonsendringene reduserer også personellbehovet i fredsorganisasjonen med ca 20 prosent, totalt ca 1100 befall, sivile og vervede og ca 1000 menige. Reduksjonene planlegges iverksatt snarest og må i hovedsak være effektivt før århundreskiftet.

Konsekvenser for fredsdriften

Strukturen medfører store konsekvenser for Sjøforsvarets fredsdrift. Følgende nedleggelse planlegges gjennomført:

I 1992:

- Gibostad minefelt
- Hysnes fort
- Hundvåg fort
- Odderøya fort
- Oscarsborg fort
- Oscarsborg minefelt
- Brettingen fort

Innen 1994:

- Oscarsborg torpedobatteri

Innen år 1995:

- Kystartilleriets rekruttskole på Odderøya
- Kystartilleriets rekruttskole på Hysnes
- Marinens rekruttskole på Madla
- Bolærne minefelt

Innen 1996:

- Brimse minefelt

Innen år 2000:

- Tromsø sjøforsvarsdistrikt
- Harstad sjøforsvarsdistrikt
- Narvik sjøforsvarsdistrikt
- Trøndelag sjøforsvarsdistrikt
- Vestlandet sjøforsvarsdistrikt
- Rogaland sjøforsvarsdistrikt
- Sørlandet sjøforsvarsdistrikt
- Østlandet sjøforsvarsdistrikt

Innen år 2002:

- Grøtsund fort
- Skorliodden fort
- Grøtavær fort
- Sandsøy fort
- Tjeldøy fort
- Tau fort
- Krossodden fort
- Tangen fort
- Oddane fort
- Malmøya fort
- Folehavna fort
- Tørgauten fort
- Kjøkøy fort
- Mørvika fort
- Rauøy fort (reduksjoner)
- Bolærne fort (reduksjoner)

Strukturen reduseres forøvrig med:

- 8 MTB'er i 1994 + ytterligere 4 MTB'er innen år 2010 (12 nye, 16 utgår)
- 2 UVB'er innen år 2010 (4 nye, 6 utgår)

Strukturen økes med:

- 1 eskortefartøy (8 nye, 7 utgår)
- 5 kystartillerifort
- 12 lette missilbatterier
- 4 nye systemer mot dypvannsminer.

5 sjøforsvarsregioner med færre oppgaver og redusert bemanning i forhold til i dagens distriktsorganisasjon, opprettes innen år 2000. Dersom driftsomkostningene ytterligere må reduseres, vil Sjøforsvarets regionale organisasjon erstattes av en stasjons- og basestruktur. Det opprettes en felles rekruttskole for hele Sjøforsvaret på Madla. Bemanning og virksomhet ved Sjøforsvarets skoler reduseres med ca 20%.

ALTERNATIV STRUKTUR - MIDDELS RESSURSNIVÅ

Målsettingen er som på middels nivå å opprettholde et balansert, kvalitativt og bredt sammensatt sjøforsvar, men strukturen innebærer mindre investeringer og dermed færre strids-elementer. Strukturen tilsier en sterkere allianseavhengighet innen alle hovedfunksjonene. Det vil i perioden være et overordnet mål å redusere driftsandelen for å frigjøre en større del av rammen til investeringer. Investeringsrammen er 7 milliarder lavere enn på middels nivå. Dette betyr en ytterligere reduksjon i forhold til middels nivå på 4 MTB'er, 1 KA-fort og 2 eskortefartøyer. I tillegg utfases landgangsfartøylene.

Fredsmessige konsekvenser

Fredsorganisasjonen vil bli forsøkt tilpasset krigsorganisasjonen optimalt, men bindinger på nedleggelse og reduksjon av personell gjør at det vil ta lang tid å skape balanse. Blant annet på steder hvor personell ikke kan omdisponeres lokalt. For de gjenværende kystartillerioppsetningene planlegges aktiviteten som på middels nivå.

Målet er fortsatt å ha 80% av fartøyene under kommando, men antall seilende fartøy minsker ytterligere som en følge av færre nyanskaffelser. Målsettingen for flytting av skoler og omorganiseringer er den samme som for middels nivå, men gjennomføringen tar lenger tid. Målsettingen for personell- reduksjonene er ca 1000 årsverk befall, sivile og vervede og ca 1000 menige.

STRUKTUR - LAVT RESSURSNIVÅ

Midler til materiellinvesteringer reduseres meget sterkt. Strukturen er sterkt allianseavhengig og hoveddelen av materiellfornyelsene må brukes til å ivareta kompetansen for et troverdig samarbeide med allierte sjøstridskrefter. **Strukturen betyr i praksis en nedlegging av nåværende sjøinvasjonsforsvar.**

Investeringsrammen er 13 milliarder mindre enn på middels nivå, en reduksjon på 50%. Dette medfører ingen midler til nye UVB'er, MTB'er eller KA-fort. Antallet nye miner reduseres kraftig og landgangsfartøylene utfases. Det er ikke midler til å anskaffe satellittovervåking eller nytt undervannsforsvar, bare 6 nye eskortefartøyer kan bygges.

De planlagte nedleggelseer av kystartilleri-enheter og utfasing av fartøyer må fremskynnes i forhold til middels nivå for å gi rom for investeringer. Følgende fartøyer utfases i tillegg til middels nivå:

- 1 skole/depotfartøy innen 1995
- 2 korvetter innen 1995
- 5 landgangsfartøyer innen 1996
- 2 mineleggere innen 1996

I tillegg må følgende enheter legges ned i perioden 2005 - 2010:

- Rødbergodden fort
- Fjøløy fort
- Randøya fort

Kvaliteten på nyanskaffelsene i strukturen vil bli forsøkt opprettholdt. Strukturen prøver også å opprettholde fagkompetansen innen de forskjellige deler av Sjøforsvaret for å ivareta muligheten til en forsert oppbygging om situasjonen i fremtiden skulle kreve det.

Mot slutten av perioden vil imidlertid Sjøforsvaret uten nyinvesteringer i MTB-våpenet stå overfor en reell utfasing av denne kompetansen.

Fredsmessige konsekvenser

Driftsmidlene må reduseres med ytterligere 2 milliarder i forhold til middels nivå. Dette medfører en total reduksjon på over 1600 befal, sivile og vervede og ca 1300 menige.

De planlagte materiellinvesteringene er helt avhengig av at driftsbesparelsene gjennomføres i tide.

STRUKTUR - HØYT RESSURSNIVÅ

Strukturen har en kvantitativ og på noen områder en kvalitativ økning i forhold til middels

nivå. Likevel tilsier strukturen fortsatt allianseavhengighet.

Antall eskortefartøyer øker til 10 og antall UVB'er og MTB'er opprettholdes som i dag. Samtlige ekstyske kystartillerifort legges ned og 8 nye kanonfort opprettes. Minemottiltak styrkes.

Strukturen opprettholder midler med god nasjonal evne til overvåking og kontroll av egne kystfarvann samt jurisdiksjon og suverenitetshevdelse i norske interesseområder.

Fredsmessige konsekvenser

Det blir færre reduksjoner enn på middels nivå. Men planlagte nedleggelse, omorganiseringer og etablering av en ny regional organisasjonsstruktur, gjennomføres for å effektivisere Sjøforsvarets organisasjon.

80% av fartøyene vil være under kommando og Kystartilleriet og Kystvakten vil opprettholde dagens aktivitetsnivå.

Skoler og kompetansesentra planlegges som på middels nivå, men med en større utdanningskapasitet tilpasset strukturen.

Sjøforsvarets nye mineryddingsfartøyer vil bli en effektiv tilvekst til beskyttelse av forsyningslinjene når de leveres i løpet av 90-årene.

L U F T F O R S V A R E T

STRUKTUR - MIDDELS RESSURSNIVÅ

Målsettingen er å oppnå en sterkest mulig nasjonal luftmilitær stridsevne samt å legge forholdene best mulig tilrette for en rask overføring og innsetting av allierte styrker i forsvaret av Norge.

LUFTFORSVARETS KRIGSORGANISASJON

På kampflysektoren, som i dag består av de relativt høyverdige F-16 samt de vesentlig eldre F-5, vil det i løpet av perioden skje endringer. F-16 flyene oppdateres midt i 1990-årene, noe som forlenger den operative levetid til slutten av planperioden. F-5 flyene utfases rett etter århundreskiftet og skal etter planen erstattes med en ny generasjon kampfly. En av fem jagerflyskvadroner nedlegges. Også luftvernstrukturen vil gjennomgå en betydelig endring i løpet av perioden. De eldste luftvernskytsene skiftes ut og erstattes av mer moderne materiell, og det satses betydelig på å bedre flystasjonenes overlevelsessevne. I løpet av 90-årene skal viktige deler av luftkontrollapparatet fornyes. Blant annet er to nye siloradaranlegg i Troms under bygging.

Kampfly

Følgende utvikling planlegges:

	1992	2012	Merknader
Jagerskv.	5	4	2 Skv i Bodø, 1 på Ørlandet, 1 på Rygge.
Kampfly	81	Ca 80	
- F-16	61	Ca 40	Levetid 2012-15
- Nytt fly	-	Ca 40	48 fly anskaffes 2000-04.
- F-5	20	-	Utfases 2000-02.

Operasjonsdyktigheten til F-16 flyene vil være forholdsvis lav i siste del av perioden.

Flyene vil dog kunne tjene som våpenbærere sammen med mer moderne kampfly. F-16 flyene må fases ut like etter planperioden. Jagerflyenes våpenutrustning vil bestå av en balansert blanding av luft-til-luft-missiler med kort og middels rekkevidde. Det satses primært på luftforsvarsrollen.

Luftvern

For å forsvare flystasjonene legges det opp til en betydelig forbedring av luftvernet i løpet av planperioden. De eldste skytsene (L-60), som er over 50 år gamle, erstattes av missil-systemet RB-70 allerede innen 1995.

Dagens hovedbevæpning i luftvernet (NOAH), med bakke-til-luft-missiler med middels rekkevidde, planlegges i perioden 1995-97 konvertert til et mer moderne system (NASAMS).

Flystasjonene Rygge, Ørland, Bodø, Evenes, Andøya og Bardufoss vil bli satt opp med dette systemet.

Et nytt våpensystem (CIWS) til punktforvar mot fly og styrte våpen vurderes anskaffet i slutten av planperioden for å erstatte nåværende L-70 kanoner, som da vil være ca 50 år gamle.

Luftkontroll, kommando og ledelse

Luftoperasjonssentrene på Reitan og Jåtta opprettholdes. Kontroll og Rapporteringssentrene (CRC) Gråkallen og Sørreisa opprettholdes som nå, mens driften ved CRC Reitan og Måkerøy vurderes redusert.

I løpet av 1990-årene skal viktige deler av luftkontrollapparatet fornyes.

Det bygges to nye siloradarer i Troms, Senja og Njunis, mens en ny ubeskyttet radar skal bygges i Honningsvåg.

Det er et mål å få etablert en bedre nasjonal tidligvarslingsevne.

Flystasjoner

Det planlegges ingen nye store militære flyplasutbygginger i perioden 1995-2012, men det satses på å bedre stridsutholdenheten ved prioriterte flystasjoner. Særlig vil evnen til å reparere skader bli bedret.

Maritime fly, støttefly og helikoptre

Fire avanserte maritime patrulje- og antiubåt-fly av type P-3C (Orion) ble anskaffet i 1989-90. Med en viss fornyelse vil flyene få levetid ut over planperioden.

To ombygde P-3N er godt egnet til kystvaktoppdrag og øvingsflyving, men strukturen gir ikke rom for erstatningsfly når disse flyene utfases omkring år 2005.

C-130 (Hercules) transportfly planlegges erstattet i siste halvdel av perioden.

Det vil ikke bli anskaffet andre støttefly, og det er ikke rom for utskifting av redningshelikoptrene. Et avpasset beløp er avsatt til gjenanskaffelse av fly/helikoptre ved eventuelle tap.

Personell

Personellbehovet i krigsorganisasjonen reduseres betydelig blant annet som en følge av at de nye luftvernoppsetningene er mindre personellkrevende. Det blir også færre bemannede radarstasjoner. Samlet blir det en reduksjon på ca 2000 befal og 2650 menige.

Materiell

For å opprettholde en funksjonsdyktig struktur er det nødvendig både å erstatte materiell som når slutten av sin tekniske levealder og å oppdatere en del utstyr i perioden.

Materiellinvesteringene er planlagt til 43,1 milliarder 1990-kroner, hvorav hovedinvesteringene fordeler seg som følger:

Kampfly ca 23,4 mrd, luftvern 6,6 mrd, luftkontroll 3,1 mrd og flystasjoner 6,5 mrd og annet 3,5 mrd.

LUFTFORSVARETS FREDSORGANISASJON

Luftstridskreftenes spesielle betydning under kriser og i den første fasen av en eventuell konflikt, gjør at Luftforsvaret må holde en høyere fredsberedskap enn de øvrige forsvarsgrenene.

Luftforsvaret er også pålagt oppgaver for redningstjenesten, Kystvakten og FN som forutsetter beredskapsstyrker.

Fredstidsforpliktelser overfor allierte styrker må også ivaretas. Samlet krever disse oppgavene et relativt omfattende fredsapparat.

Stående avdelinger

Det legges opp til en betydelig endring av fredsdriften ved Luftforsvarets flystasjoner og stasjoner, og virksomheten konsentreres om færre tjenestesteder.

Hovedflystasjonene Rygge, Ørland og Bodø planlegges opprettholdt med egne jagerflyoppsetninger og styrkeproduksjon for luftvernet. De nye kampflyene vil bli stasjonert i Bodø.

Flystasjonene Andøya, Bardufoss og Gardermoen planlegges redusert, men de vil fortsatt være baser for stående flyskvadroner.

Det planlegges ikke permanent flyvirksomhet på flystasjonene Værnes og Evenes, men begge har omfattende forpliktelser overfor allierte styrker. Øvingsvirksomheten nødvendigvis en liten bemanning (kadrestatus).

Flystasjonene Sola og Banak opprettholdes som permanente baser for redningshelikoptere, men bemanningen holdes på et minimum.

Torp og Lista reduseres til mobstatus slik at anleggene vedlikeholdes i fred. Det samme skjer med Fornebu når den militære flyterminalen etter planen overføres til Gardermoen.

Flesland, som har særlige allianseforpliktelser, settes opp med liten bemanning (kadrestatus).

Også ved luftkontrollstasjonene vil det bli gjennomført bemannings- og driftsreduksjoner som følge av automatisering og reduserte beredskapsbehov.

Det planlegges døgndrift ved ett luft-kontroll-senter (CRC) i hver landsdel. CRC Reitan og CRC Måkerøy vurderes redusert. CRC Gråkallen og CRC Sørreisa vil bli oppgradert, men med rimeligere driftsformer. Vardø, Honningsvåg og Kongsvinger vil bli opprettholdt som radarhoder, men med redusert bemanning.

Luftverngruppene på Rygge, Ørland og Bodø gis oppsettende ansvar for LV-avdelingene i hver sin landsdel. De stående LV-bataljonene ved flystasjonene Andøya, Bardufoss, Evenes og Værnes vil endre status til kadreoppsetninger. Nåværende kadre-bataljoner vil bli redusert til mobavdelinger.

Rekruttskoler

Rekruttskolene på Gardermoen og Værnes planlegges slått sammen til en sentralisert rekruttskole, trolig lokalisert til Værnes.

Luftforsvarets flygeskole

Flygeskolen på Værnes vurderes flyttet, mens stedsvalget for flyvirksomheten er ikke foretatt. Befalsopplæringen planlegges lagt til befalsskolen i Stavern.

Luftforsvarets flytaktiske skole

Skolen opprettholdes på Rygge og vil sammen med Lufttjenesteinspektoratet utgjøre forsvarsgrenens kompetansesenter for flyvirksomhet.

Luftvernskyteskolen

Forutsettes lagt til Rygge og vil sammen med luftverninspektoratet danne et kompetansesenter. Grunnutdanning og skyteelement planlegges opprettholdt i Stavern.

Luftforsvarets kontroll- og varslingsskole

Planlegges slått sammen med luftkontrollinspektoratet. Stedsvalg Kongsvinger/Måkerøy er til vurdering.

Baseforsvarssenter

Kompetansesenter for baseforsvar planlegges etablert på Rygge.

Luftforsvarets skoler Stavern

Opprettholdes i hovedsak som nå, men deler av fagutdannelsen vurderes lagt til andre steder.

Luftforsvarets tekniske skolesenter

Opprettholdes på Kjevik, men det vil bli nødvendig å flytte endel av fagopplæringen til Luftforsvarets øvingsavdelinger og verksteder.

Luftkrigsskolen

Opprettholdes i Trondheim, men får lavere elevantall og enderet studieplan.

Luftforsvarets stabsskole

Opprettholdes i Oslo i sin nåværende form.

I løpet av 90-årene vil det være påkrevet å redusere kostnadene med omlag 20% ved Luftforsvarets skoler for å få til de materiellinvesteringer som styrkestrukturen på middels nivå forutsetter.

Personell

Personellbehovet i fredsstyrken forutsettes redusert med ca 2 800 personer. Befal, sivile og vervede utgjør vel 1500. Reduksjonene er størst i første halvdel av planperioden. Frem til 1998 tar Luftforsvaret sikte på å redusere virksomheten med 885 årsverk.

Konsekvenser for fredsdriften

Strukturen medfører tildels store konsekvenser for Luftforsvarets fredsdrift:

1992:

- Lstn Linderud nedlegges

1993-95:

- LVbn Gardermoen nedlegges. LV-btt på mob
- LVbn Værnes nedlegges. LV-btt på mob
- LVbn Sola nedlegges. LV-btt på mob
- Fornebu flystasjon til mobstatus
- Torp flystasjon til mobstatus
- Rekruttskolen Gardermoen nedlegges

1998:

- Lista flystasjon til mobstatus

2000-02:

- En jagerskvadron nedlegges

Avdelinger som planlegges redusert:

1993-95: Flesland flystasjon, Lstn Vardø, CRC Måkerøy, LV-bn Andøya, Sola flystasjon, 339 skvadron på Bardufoss, 720 skvadron på Rygge, Lstn Kautokeino, LV-bn Evenes, Evenes flystasjon, Banak flystasjon, Værnes flystasjon, Gardermoen flystasjon.

1995-98: CRC Reitan, LV-bn Bardufoss, Bardufoss flystasjon, Lstn Honningsvåg, Ørland flystasjon, Andøya flystasjon, reduksjoner i jagerflyorganisasjonen.

1993-2007: Luftforsvarets forsyningskommando, Luftforsvarets skoler.

ALTERNATIV STRUKTUR – MIDDELS RESSURSNIVÅ

Målsettingen er som på middels nivå å opprettholde en sterkest mulig nasjonal luftmilitær stridsevne samt å legge forholdene til rette for en rask overføring og innsetting av allierte styrker i forsvaret av Norge.

Styrkestrukturen på dette nivået innebærer færre kampfly enn på middels nivå. (36 nye, med 30 i drift i år 2012).

Strukturen tilsier også et redusert ambisjonsnivå for luftvernet, luftkontrollorganisasjonen og baseforsvaret.

Målsettingen for personellreduksjonene er halvert i forhold til middels ressursnivå og forutsetter en reduksjon på 750 årsverk.

Fredsmessige konsekvenser

På middels alternativt nivå overføres betydelige midler fra investering til drift. Dermed kan personellreduksjonene halveres i forhold til middels nivå. Forøvrig vil omfanget av nedleggelser, flyttinger og virksomhetsreduksjoner bli omtrent som på middels nivå. Skolene vil imidlertid få en noe større virksomhet.

Investeringsrammen er omlag 7 milliarder mindre enn for middels nivå og tillater ikke nyanskaffelse av transportfly i perioden.

STRUKTUR – LAVT RESSURSNIVÅ

Hovedmålsettingen er å prioritere et sterkest mulig luftforsvar av hovedoperasjonssområdet i nord samt å tilrettelegge forholdene for alliert støtte.

Strukturen er sterkt allianseavhengig. Det vil ikke være tilstrekkelig antall norske kampfly til selvstendig forsvar av noen landsdel.

Strukturen betyr at 2 av dagens 5 jagerflyskvadroner må legges ned og kun 24 nye kampfly kan anskaffes (20 i drift i 2012). Transportflyene kan ikke fornyes og det er heller ikke rom for full drift av helikopterskvadronen som støtter Hæren.

Fredsmessige konsekvenser

Strukturen forutsetter litt større diftsreduksjoner enn på middels nivå, noe som fører til mindre øvingsvirksomhet og nedleggelse av ytterligere en jagerskvadron.

Reduksjonene vil slå sterkest ut for Ørland flystasjon, som mister jagerflyvirksomheten og styrkeproduksjonen for luftvernet ca år 2005.

Omfanget av personellreduksjonene er de samme på lavt nivå som for middels ressursnivå. Investeringsandelen er omlag 15 milliarder mindre enn for middels ressursnivå.

STRUKTUR - HØYT RESSURSNIVÅ

Strukturen har samme målsetting som for middels nivå, men får et vesentlig høyere antall nye kampfly (60 stk) og styrkede støttesystemer. I tillegg gis flyene en viss kapasitet til å angripe fiendtlige mål på bakken og på sjøen.

Fredsmessige konsekvenser

Det blir færre reduksjoner og nedleggelse enn på middels nivå. Nedleggelsen av en jagerskvadron på Rygge bortfaller. Den vil i stedet bli satt opp med nye kampfly.

Personellreduksjonene er relativt små og derfor enkle å gjennomføre.

Investeringsandelen er omlag 14 milliarder høyere enn for middels nivå.

F-16 jagerfly vil fortsatt være Luftforsvarets viktigste våpensystem.

HEIMEVERNET

MIDDELS RESSURSNIVÅ

Målsettingen er å medvirke til å sikre totalforsvarets mobilisering. Dette vil være HV's oppgave også i den fremtidige forsvarsstruktur. Vesentlige reduksjoner for forsvarsgrenene sammen med lavere økonomiske rammer for Heimevernet (HV), vil med stor sannsynlighet føre til endringer både i oppdrag og omfang.

Heimevernets krigsorganisasjon

Heimevernet forventer på middels ressursnivå i hovedsak å opprettholde sin nåværende krigsorganisasjon.

HVs styrketall i dagens krigsorganisasjon er ikke tilstrekkelig til å kunne påta seg å løse alle ønskelige oppdrag for beskyttelse av sivil og militær infrastruktur.

Krigsorganisasjonen må tilpasses forsvarsgrenenes krav for å kunne løse pålagte oppgaver på best mulig måte. Det er nødvendig med en streng oppdragsprioritering.

Redusert geografisk tilstedeværelse av Hærens avdelinger kan føre til forskyvinger og omprioriteringer for HV.

Økt kapasitet til satelittovervåking av kyst- og havområdene kan gjøre det mulig å revurdere deler av Sjøheimevernet (SHV).

Luftforsvarets fremtidige flystasjonsstruktur vil kunne føre til endringer for Luftheimevernets anvendelse.

Personell

Heimevernets totale styrkemål er 90.000 mann. Mobiliseringsstyrken er på omlag 80.000 som fordeler seg med ca 90% til Hæren, 7% til Sjøforsvaret og 3% til Luftforsvaret.

Dersom alminnelig verneplikt beholdes, vil forsvarsgrenenes personellbehov på middels nivå gi et mer enn stort nok overskudd i hver årsklasse til å dekke behovet i HVs krigsorganisasjon.

LAVT RESSURSNIVÅ

På lavt nivå vil HV's mobstyrke kunne bli redusert til 50 000 mann. Ettersom det under arbeidet med FS-91 ikke er gjennomført kvantitative analyser av behovet for Heimevernet, vil ovennevnte situasjon nødvendiggjøre er vurdering av HV's fremtidige rolle, organisasjon og styrkenivå. Ut fra overordnede hensyn vil det være en forutsetning for at HV fortsatt skal opprettholdes som en landsdekkende desentralisert organisasjon.

Konsekvenser for Heimevernets fredsdrift

På personellsiden planlegges marginale endringer i forhold til dagens nivå.

HVs desentraliserte fredsdorganisasjon med 18 HV-distrikter beholdes som i dag for å kunne utdanne til og øve på sine oppdrag.

HVs skoler på Dombås og Torpo beholdes med samme kapasitet som idag.

Strukturen innebærer reduserte driftsmidler for HV, noe som vil føre til redusert øvingsvirksomhet. Utviklingen tilsier en overgang til øvinger annen hvert år innen 1998 for HV's korporaler og menige. De årlige øvelser for befall søkes opprettholdt lengst mulig.

HVs behov for mannskaperstatninger vil være ca 5000 mann for å opprettholde krigsorganisasjonen. Disse mannskapene må tilføres HV fra personell som har gjennomført førstegangstjenesten i forsvarsgrenene.

Nåværende investeringsramme på ca 50 millioner kroner pr år forventes videreført innenfor middels ressursnivå.

Materiellinvesteringene konsentreres om soldatenes personlige våpen og utrustning.

DEL III

STRIDSEVNE OG FORSVARSEVNE

INNLEDNING

FS 91 tar utgangspunkt i at landet kan bli utsatt for militær aggresjon i form av en invasjon. Sannsynligheten for at det kan skje er ikke tatt med i vurderingene.

I dette avsnittet brukes begrepene **stridsevne** og **forsvarsevne**.

Stridsevne består av hovedkomponentene stridsverdi og stridsutholdenhet.

Stridsverdien påvirkes av såvel kvantitative som kvalitative faktorer. Den omfatter antall og type enheter og avdelinger, treningsstandard, materiellstandard, førstegangstjenestens lengde og innhold, utdanning, operasjonskonsepter og forsvarsmotivasjon.

Stridsutholdenhet er i første rekke avhengig av forsyningstilgangen. Den påvirkes blant annet av den direkte logistiske støtte til de stridende enheter, reservedelsbeholdningen, den sivile beredskapsutholdenheten, samarbeidet innen Totalforsvaret og evnen til å holde forsyningslinjene åpne.

Forsvarsevne betegner den kombinerte effekt av den nasjonale stridsevnen og stridsevnen til de forsterkningsstyrker Norge gjør regning med å kunne trekke på gjennom NATO, sett i forhold til stridsevnen til en potensiell angriper.

Vurderingen av stridsevne og forvarsevne innebærer en betydelig grad av militært skjønn, men støtter seg også på analyser og stridssimuleringer.

STRUKTUR - HØYT RESSURSNIVÅ

Stridsevne

Kvantitativt vil Forsvarets stridsevne på dette ressursnivået reduseres moderat i forhold til i dag. Driftsutgiftene reduseres med ca 20 mrd kroner.

Hærens hovedelementer omfatter 12 brigader, hvorav 6 er organisert i to divisjoner, 12 selvstendige feltbataljoner, 4 jeger- bataljoner og 2 festningsbataljoner.

Reduksjonene omfatter 1 brigade, 10 selvstendige feltbataljoner og ca 45 selvstendige feltkompanier. Mobiliseringsstyrken reduseres totalt med ca 35 000 mann, eller 23%. Kvalitativt vil en i denne strukturen kunne gjennomføre de forbedringer som utviklingen forventes å kreve.

Sjøforsvarets styrkestruktur kan kvantitativt opprettholdes og på enkelte områder økes noe unntatt når det gjelder kystartillerifort, som blir sterkt redusert ved at 20 ekstyske anlegg legges ned. Noe av denne kapasiteten vil bli erstattet med enten nye fort eller middelstunge missilbatterier. Kvalitativt vil Sjøforsvarets styrker bli bedret gjennom nyanskaffelser av ubåter, eskortefartøyer og missiltorpedobåter. Strukturen omfatter 14 undervannsbåter, 36 missiltorpedobåter, 10 eskortefartøyer, 12 mineryddere, 8 minejaktssystemer og 17 kystartillerianlegg.

Luftforsvarets styrkestruktur blir kvantitativt opprettholdt omtrent som på dagens nivå med 90 luftforsvarsfly. Det blir rom for en nødvendig nyanskaffelse av luftforsvarsfly når F-5 flyene utfases. Base og støttesystemer for å understøtte flyoperasjoner vil bli styrket.

Heimevernet opprettholdes som i dag.

Forsvarsevne

Analysene forteller at invasjonforsvaret i Nord-Norge vil ha en utholdenhet på 2 - 4 uker. En forutsetning er imidlertid at kampen om luftkontrollen må vinnes.

Reserve landstyrker er tilgjengelige i Sør-Norge, men muligheten til å overføre disse avhenger av luft og sjøsituasjonen. Vedvarende luftkontroll ut over 1 til 2 uker er avhengig av alliert flystøtte.

Dersom vårt land skulle bli utsatt for et invasjonforsøk i Sør- og Nord-Norge samtidig, vil vi være avhengig av at allierte flystyrker er på plass i Sør-Norge når krigen starter. Alle egne fly vil være opptatt med å tilkjempe seg luftkontroll i Nord-Norge.

Alliert avhengighet

Avhengigheten av alliert hjelp vil være omtrent som idag. Et vellykket forsvar av Norge vil være avhengig av:

- alliert sjøkontroll i Norskehavet.
- luftforsvarsfly i Sør-Norge fra første dag
- flyforsterkninger med kapasitet til rekognosering, nærstøtte og offensive operasjoner
- luftforsvarsfly i Nord-Norge etter noen tid
- landstyrker og amfibiestyrker etter noen tid.

Ved et invasjonforsøk i Sør-Norge samtidig med Nord-Norge, vil vi være avhengig av at allierte flystyrker er på plass i Sør-Norge når krigen starter. Alle egne fly vil være opptatt med å tilkjempe seg luftkontroll i Nord-Norge. Sannsynligheten for å få alliert hjelp i fremtiden vil bli mer usikker da våre allierte også reduserer sine styrker.

STRUKTUR - MIDDELS RESSURSNIVÅ

Stridsevne

På middels nivå kan Forsvarets styrker, og dermed stridsevnen, bli kvantitativt halvert i løpet av 15 år.

Kvalitetskravene til avdelinger og våpensystemer er imidlertid de samme uansett ressursnivå. Derfor vil en nøktern modernisering inngå også på dette ressursnivået.

Strukturen forutsetter driftsreduksjoner på mer enn 60 mrd kroner over en 10 - 15 årsperiode. 6500 stillinger vil forsvinne og driftsreduksjonene forutsetter redusert innkalling til førstegangstjeneste.

Dersom forutsetningen om driftsreduksjonene ikke lar seg oppfylle, vil stridsevnen bli ytterligere redusert.

Hærens krigsorganisasjon omfatter 7 brigader, hvorav 3 er organisert i en divisjon, 12 selvstendige feltbataljoner, 4 jegerbataljoner og 2 festningsbataljoner. Reduksjonene omfatter 6 brigader, 10 selvstendige feltbataljoner, 7 artilleribataljoner og ca 45 selvstendige feltkompanier, samt et betydelig antall lokale støtte- og forsyningsavdelinger.

Mobiliseringsstyrken vil totalt bli redusert med ca 93 000 mann, eller ca 50%.

Sjøforsvarets krigsorganisasjon omfatter 10 undervannsbåter, 26 missiltorpedobåter, 8 eskortefartøyer, 11 mineryddere, 4 minejakt-systemer og 14 kystartillerianlegg.

I Sjøforsvarets krigsstruktur vil antall ubåter, MTB'er og i særdeleshet kystartillerifort bli vesentlig redusert. Forøvrig vil krigsstruktur i hovedsak bli opprettholdt.

Luftforsvarets styrker vil bestå av 80 luftforsvarsfly ved periodens slutt, hvorav 48 nyan-skaffes etter år 2000. Base og støttesystemene blir svekket og antall militært bemannede flystasjoner blir betydelig redusert.

Heimevernet forutsettes opprettholdt på omtrent samme styrkenivå som i dag.

Forsvarsevne

På middels ressursnivå kan ambisjonen om et invasjonforsvar i en landsdel komme i fare. I Nord-Norge vil en ha land-, sjø- og luftstyrker helt på nedre grense av hva behovsanalysene tilsier.

Styrkene i Nordland, Trøndelag og Østlandet som skal sikre mobiliseringen og ressursoverføringer, er under det nivå som vurderes som nødvendig for å gi handlefrihet og sikkerhet. Dette betyr at det ikke er mulig å frigi reservestyrker for å møte uforutsette situasjoner og skape utholdenhet i Nord-Norge uten å svekke forsvaret i Sør-Norge i uakseptabel grad.

Høyere driftsutgifter enn forutsatt vil føre til en dramatisk svekkelse av forsvars-evnen og den nasjonale handlefriheten. I en slik situasjon er det avgjørende for et vellykket forsvar å ha allierte styrker på plass før krigsutbrudd.

På middels ressursnivå har en ingen mulighet til å stå i mot et invasjonforsøk i Sør- og Nord-Norge samtidig. Derimot inneholder strukturen tilstrekkelig fleksibilitet og mobilitet til å omdisponere flere av styrkekomponentene dersom det er tid til forberedelser og gjennomføring. Både sjø- og luftstyrkene har baser og støttesystemer i Sør-Norge som muliggjør en rask omdisponering. Flytting av hoveddelen av landstyrkene vil ta 4 – 6 uker, avhengig av hvilke sivile transportressurser som er tilgjengelige. En slik overføring etter krigsutbrudd er ikke mulig uten uakseptable tap før kampen om sjø- og luftkontroll er vunnet. Dette innebærer at vi får en betydelig redusert forsvarsevne i forhold til de utfordringene som eksisterer i dag. Det vil først og fremst gi seg utslag i manglende land- og luftstyrker til å møte utfordringene sør for hovedoperasjonsområdet i Troms – Ofoten. Handlefriheten med hensyn til tidspunkt for iverksetting av beredskapsiltak, mobilisering og eventuelt anmodning om alliert bistand, blir svært begrenset fordi de initielle styrker må være på plass før krigsutbrudd for et vellykket utfall.

Alliert avhengighet

Avhengigheten av alliert hjelp vil øke betydelig i forhold til i dag.

Avhengigheten omfatter de samme elementer som på høyt ressursnivå. Den største endringen er at både luftforsvarsfly og landstyrker må være på plass før krigsutbrudd selv om det er invasjon bare i en landsdel. Dette skyldes at vi har redusert vår evne til å beskytte forsterkningsstyrkene i den sårbare ankomstfasen.

ALTERNATIV STRUKTUR – MIDDELS RESSURSNIVÅ

Stridsevne

På middels ressursnivå er beskrevet en alternativ krigsstruktur i tilfelle de anbefalte driftsreduksjoner ikke er gjennomførbare. Driftsreduksjonene i denne struktur er ca 35 milliarder kroner og ca 4000 stillinger i perioden. Kvantitativt blir Forsvarets stridsevne på dette nivå mer enn halvert sammenlignet med i dag.

Hæren vil bestå av 5 brigader hvorav 3 inngår i en divisjon. Strukturen har det samme antall bataljoner som middelsstruktur. Reduksjonene omfatter 8 brigader, 10 selvstendige feltbataljoner, 9 artilleribataljoner, ca 45 selvstendige feltkompanier og er betydelig antall lokale støtte- og forsyningsavdelinger. Mobiliseringsstyrken reduseres med ca 105 000 mann, eller ca 57%.

Sjøforsvarets struktur omfatter 10 undervannsbåter, 6 eskortefartøyer, 11 mineryddere, 4 minejaktssystemer og 13 kystartillerianlegg.

Sjøinvasjonsforsvaret er ytterligere svekket og antall eskortefartøy er under det minimumsantall som er nødvendig for å sikre forsterkningstransporter mellom Trøndelag og Ofotenområdet.

Antall fly i **Luftforsvaret** blir redusert til 70, hvorav 36 nye i perioden.

Base- og støttesystemene gis en viss prioritet fordi avhengigheten av alliert støtte økes, men det blir ikke midler til modernisering av kanonluftvernet på de viktigste flyplassene.

Heimevernets styrkemålsetting kan opprettholdes på dette nivå fordi strukturen forutsetter utdanning av alle tjenestedyktige vernepliktige menn selv om forsvarsgrenene ikke har behov for dem.

Forsvarsevne

Med et middels alternativt ressursnivå blir det en avgjørende ubalanse mellom drift og investering. Med denne strukturen kan vi ikke med egne midler forsvare oss mot invasjon i noen landsdel. Selv med full konsentrasjon av hele Forsvarets kampkraft i hovedoperasjonsområdet i Nord-Norge ville vi ikke ha et balansert styrkenivå.

Selv om det vurderes som riktig og nødvendig med en viss konsentrasjon av styrker til den mest utsatte landsdel uansett ressursnivå, ville en slik grad av kraftsamling som beskrevet ovenfor ikke kunne forsvares. Det ville legge resten av landet helt åpent unntatt Heimevernstyrkene. Med denne styrkestrukturen er det ikke mulig å løse Forsvarets oppgaver slik de i dag foreligger. En må eksempelvis velge om en vil kraftsamle om en meget tidsbegrenset utholdenhet i Nord-Norge eller finne andre løsninger.

En annen løsning kunne eksempelvis være å trekke ut av Nord-Norge og konsentrere styrkene om forsvar av et alliert mottaks- og baseområde i Trøndelag.

Alliert avhengighet

Vår avhengighet av alliert hjelp mot en invasjon vil med denne struktur omfatte alle styrkekomponenter (land-, sjø- og luftstyrker). Vi har også redusert våre egne styrker så meget at vi ikke kan gi noen rimelig garanti om å kunne beskytte de allierte i den kritiske ankomstfasen. Dette betyr at styrkene må være på plass i tilstrekkelig antall før krig bryter ut.

Om allierte styrker skulle være disponible i det omfang det er behov for, kan det likevel reises spørsmål om vi med denne begrensede nasjonale forsvarsinnsats med rimelighet kan forvente at våre allierte skal komme oss til unnsetning. Under alle omstendigheter er vår handlefrihet med hensyn til valg av tidspunkt for anmodning så begrenset at det er reell fare for at de kommer for sent. Det vil i så fall resultere i at landet blir okkupert.

STRUKTUR - LAVT RESSURSNIVÅ

Stridsevne og forsvarsevne

Lavt ressursnivå vil innebære en så omfattende nedbygging av Forsvaret de neste 15-20 årene at selv det å opprettholde en fagmilitær troverdig kompetanse vil bli satt i fare. Materiellinvesteringene på dette ressursnivået er 74 mrd kroner i perioden. Et slikt investeringsnivå er avhengig av omfattende driftsreduksjoner beregnet til 70 mrd kroner og en personellreduksjon på ca 7 500 stillinger.

Konsekvensene av en langsiktig ressurstilgang på lavt nivå er at vi får en forsvarsstruktur som ikke kan løse de oppgaver Forsvaret i dag er pålagt.

Konseptet om et nasjonalt invasjonsforsvar kan ikke opprettholdes. En tvinges derfor til å vurdere andre mål med Forsvaret. Det vil da ikke lenger være utfordringene forbundet med en mulig invasjon som vil stå i fokus.

De reduserte ambisjoner med Forsvaret kan derfor eventuelt gjennomføres med enda mindre ressurser. Forsvarssjefen kan ikke se noen utvikling som rettferdiggjør at vår sikkerhetspolitiske ambisjon legges lavere enn i å forsvare landet mot angrep.

Forsvarsevne er også et spørsmål om en så lite kvantifiserbar faktor som troverdighet. Vi må i en tid med nedbygging av Forsvaret gjøre dette på en slik måte at Forsvarets personell og det sivile samfunn, kan bevare tiltroen til Forsvaret.

Dette kan bli en særdeles krevende motivasjonsoppgave med lavt ressursnivå. Like viktig er troverdigheten i forhold til våre allierte og våre potensielle angripere. Det er all grunn til å betvile at våre største allierte vil stille sine styrker i Norge under norsk ledelse, når våre egne styrker nærmer seg lavt nivå. I så fall er den siste rest av handlefrihet tapt hva angår egne tiltak i en mulig militær konflikt om norsk territorium.

Hærens krigsorganisasjon omfatter 3 brigader organisert under en Divisjonskommando, 20 selvstendige feltbataljoner, 3 jegerbataljoner og 2 festningsbataljoner.

Reduksjonene på lavt nivå er 10 brigader, 3 selvstendige feltbataljoner, 10 artilleribataljoner, 45 selvstendige feltkompanier og et stort antall lokale støtte- og forsyningsavdelinger. Mobiliseringsstyrken blir redusert med ca 111 000 mann, eller ca 60%.

De hærstyrkene som blir igjen forutsettes modernisert til et relevant nivå. Innslaget av pansrede og mekaniserte elementer er så lite at det er tvilsomt om det er kosteffektivt å beholde det.

Det vil også være reelle problemer forbundet med å bevare en troverdig kompetanse til å lede feltoperasjoner på både bataljons, brigade og divisjonsnivå. På dette, såvel som andre ressursnivåer, er det mulig å prioritere kvantitet sterkere på bekostning av kvalitet, men det vil resultere i en dårligere stridevne.

Reduksjonene i **Sjøforsvaret** blir særlig omfattende for sjøinvasjonsforsvaret fordi det ikke blir midler til nyinvesteringer i ubåter, missiltorpedobåter eller kystartilleri, bortsett fra noen lette missilbatterier. Strukturen betyr en nedbygging av sjøinvasjonsforsvaret i alle deler av landet over tid. Evnen til å beskytte forsyningslinjene vil også bli redusert til under et minimumsnivå, selv om dette er prioritert av hensyn til alliert troverdighet og evne til suverenitetshevdelse og ressurs-jurisdiksjon. Sjøforsvarets struktur på dette nivået omfatter 6 undervannsbåter, 14 missiltorpedobåter,

6 eskortefartøyer, 11 mineryddere, 4 minejakt-systemer og 15 kystartillerianlegg.

Luftforsvaret er på lavt nivå gitt en relativt høyere prioritet i ressurstildelingen sammenlignet med fordelingen på middels nivå. Dette er gjort for å anskaffe minimum 24 nye luftforsvarsfly i perioden.

Uten en slik anskaffelse ville jagerfly gå ut av Forsvaret omtrent ved periodens utløp.

Antallet fly er imidlertid for lite til at de alene vil ha noen avgjørende betydning for et krigsutfall. Men de vil ivareta Luftforsvarets oppgaver i å bidra til suverenitetshevdelse i fredstid og i en krisesituasjon, samt bidra til å bevare en nøkkelkompetanse i Luftforsvaret.

Også **Heimevernet** må reduseres betydelig på lavt ressursnivå. Dette er først og fremst en naturlig konsekvens av at utdanning av befal og mannskaper i forsvarsgrenene reduseres så kraftig at Heimevernets ressursgrunnlag blir mindre.

Dersom en skulle opprettholde Heimevernets styrkemålsetting på dagens nivå gjennom spesielle tiltak, vil dette måtte skjje på bekostning av forsvarsgrenene.

En slik løsning er ikke tilrådelig.

Alliert avhengighet

I forhold til dagens utfordring vil vår avhengighet av allierte styrker for å kunne forsvare oss være total i det den betinger at landluft- og sjøstyrker er til stede før konflikt bryter ut.

Det er rimelig å forvente at våre alliertes motivasjon og vilje til unnsetning vil bli meget moderat hvis vi selv ikke yter mer.

Forøvrig gjelder de samme begrensninger i evne til å håndtere allierte styrker som beskrevet for alternativ struktur middels ressursnivå. Alliert hjelp i krig blir totalt sett lite troverdig og sannsynlig dersom vi selv velger å redusere vårt eget forsvar så meget. Under ingen omstendighet vil vi med dette bidrag til det felles forsvar av landet kunne forvente at allierte skal stille sine styrker under norsk ledelse.

FORSVARSSJEFENS ANBEFALING

Forsvarsstudien 1991 (FS 91) er en fagmilitær konsekvensutredning som skal gi grunnlag for viktige valg og prioriteringer vedrørende Forsvarets utvikling de nærmeste årene. Den viktigste verdien av FS 91 ligger i analysene og studiene som har dannet grunnlag for vurderingene av vårt forsvarsbehov, konkretisert som Forsvarssjefens anbefalte struktur. I tillegg er det av stor betydning at studien gir en grundig og godt underbygget beskrivelse av konsekvensene for Forsvarets utvikling ved forskjellige økonomiske nivåer. Ved dette skisseres andre alternative forsvarsstrukturer og deres konsekvenser for stridsevne og forsvarsevne på lang sikt.

Utviklingen i vårt interesseområde er et viktig element når vår forsvarsevne skal vurderes i et langsiktig perspektiv. I den tiden arbeidet med FS 91 har foregått har det skjedd endringer i Europa som har verdenshistoriske dimensjoner. I øyeblikket kan det konstateres at den sikkerhetspolitiske situasjon er meget uoversiktlig, og det hersker en fundamental usikkerhet med hensyn til den videre utvikling. Jeg finner derfor ikke å kunne tilrå store nedskjæringer i Forsvarets krigsorganisasjon. Styrker som blir bygget ned vil det ta lang tid å bygge opp igjen.

I min vurdering av styrkebehov og ressursnivå har jeg tatt utgangspunkt i de oppgaver Forsvaret er pålagt å løse, og holdt dem opp mot de utfordringer en eventuell militær konflikt kan innebære for landet. Dette er sammenholdt med den militære situasjonen hos våre allierte.

De viktigste slutninger vi kan trekke av disse vurderinger er at:

- Sør-Norge er nå langt mindre utsatt en tidligere.
- Utfordringene i Nord-Norge er foreløpig lite endret. Russland opprettholder fortsatt en meget stor militær kapasitet i vårt nærområde. Vi må ta hensyn til at den politiske og militære utvikling i Samveldet av uavhengige stater er meget usikker.
- Våre allierte nasjoner foretar også omfattende reduksjoner i sine styrker. Muligheten for alliert hjelp i fremtiden er derfor forbundet med betydelig usikkerhet.

I min anbefaling om Forsvarets utvikling og behov for ressurser er det min plikt å legge frem nøkterne anbefalinger basert på fagmilitære vurderinger. I tråd med dette har jeg ved utformingen av min anbefaling lagt vekt på sikkerhetspolitiske og militære endringer de siste 3-4 år.

Jeg mener at det anbefalte styrkenivå for Forsvaret kombinerer erkjennelsen av positive trekk i den sikkerhetspolitiske utvikling med en innebygget forsikring mot usikkerheter i fremtiden. Selv om strukturen kvantitativt er noe mindre enn dagens struktur, kan vi bevare avgjørende kvalitet og kompetanse og derved ha et potensial for relativt rask oppbygging av styrkene om det skulle bli nødvendig.

På denne bakgrunn finner jeg å kunne tilrå et styrkenivå som gir et nasjonalt invasjonssvar med tidsbegrenset utholdenhet i den mest utsatte landsdel, og tilstrekkelige styrker i resten av landet til å etablere den nødvendige handlefrihet.

Dette krever et styrkenivå som ligger noe over det som er beskrevet på middels ressursnivå. Min anbefalte langsiktige krigsorganisasjon bør derfor inneholde følgende hovedkomponenter:

- 1 divisjon m/3 brigader
- 6 selvstendige brigader
- 90 luftforsvarsfly
- 10 undervannsbåter
- 26 missiltorpedobåter
- 8 eskortefartøyer.

Forøvrig bør organisasjonen inneholde de øvrige elementer som er beskrevet i middels struktur.

For å realisere dette styrkenivå kreves det i FS 91-perioden ca 150 mrd kroner i materiellinvesteringer, eller ca 25 mrd kroner mer enn det er funnet rom for i middels struktur. Forutsatt at en kan gjennomføre de driftsreduksjoner som anbefales i middels struktur, kan dette materiellinvesteringsnivå realiseres innenfor en total ressursramme på ca 420 mrd kroner i FS 91-perioden. Dette er derfor min anbefaling som fremtidig ressursnivå med bakgrunn i FS 91.

Hærens Leopard-stridsvogner har gjennomgått et omfattende oppdateringsprogram, og er Kavaleriets hovedstridsvåpen.

Sammenlignet med høyt ressursnivå, innebærer dette at en reduserer forsvarsutgiftene med ca 115 mrd kroner i FS 91-perioden.

Dersom mitt anbefalte styrkenivå og strids-evne skal kunne realiseres, er det en forutsetning at det fra politisk side blir lagt til rette for at driftsreduksjoner tilsvarende ca 60 mrd kroner kan gjennomføres som beskrevet i studien. Dette krever vanskelige beslutninger om nedleggelse av virksomhet og avdelinger, en reduksjon på 6500 ansatte og betydelige endringer i førstegangstjenesten. Dersom disse reduksjoner bare delvis lar seg gjennomføre, må ressurstildelingen økes tilsvarende for å kunne bevare forsvarets stridsevne i samsvar med min anbefaling.

Om forsvarsbevilgningene reduseres i forhold til denne anbefaling, eller gjennomføringen av driftsreduksjonene ikke lar seg realisere, vil det gradvis redusere Forsvarets stridsevne til under et fagmilitært akseptabelt nivå. I tilfelle vil dette innebære en større grad av risiko mht til nasjonens sikkerhet.

Denne risiko må de politiske myndigheter ta stilling til.

En av Heimevernets hovedoppgaver er sikring og vakt-hold av viktige installasjoner.

Utarbeidet av
Forsvarets overkommando / Presse- og informasjonsavdeling.